Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитети ва халқ депутатлари шаҳар Советининг органи

Газета 1966 йил 1 июлдан чиқа бошлаган.

№ 152 (7. 241) ◎ 1990 йил 7 июль, шанба ◎ Баҳоси 3 тийин

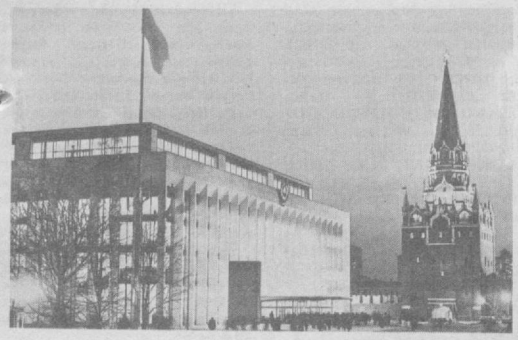

Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVIII съезди тўғрисида

АХБОРОТ

1990 йил 6 июль куни Москвада, Кремлнинг Съездлар саройида Совет Иттифоқи Коммунистик партиясининг XXVIII съезди ўз ишини давом эттирди.

Эрталабки ялпи мажлис Грузия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Грузия ССР Олий Совети Президиумининг раиси Г. Г. Гумбаридзе раислигида ўтди.

Съездда муҳокама қилинаётган масалалар юзасидан музокаралар давом эттирилди. Мажлис қатнашчилари ҳузурида Молдавия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби П. К. Лучинский, Смоленск вилоятидан келган ёзувчи Е. В. Максимов, Донецк вилоятидаги «Азовмаш» ишлаб чиқариш бирлашмасининг электр пайвандчиси В. А. Гайворонский, Латвия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби А. П. Рубикс, Абакан давлат педагогика институти кафедрасининг мудири (Хакассия автоном вилояти) М. Т. Кабелькова, ёзувчи, СССР Олий Совети Президиумининг аъзоси (Қалмоқ АССР) Д. Н. Кугультинов, Қирғизистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Қирғизистон ССР Олий Советининг раиси А. М. Масалиев, Олтой ўлкасидаги «Боровой» совхозининг ижарачи бузоқ боқувчиси Л. Д. Заковряшина, Тожикистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Тожикистон ССР Олий Советининг раиси Қ. Маҳкамов, РСФСР театр арбоблари уюшмаси бошқарувининг раиси, Евг. Вахтангов номли давлат академик театрининг бадиий раҳбари (Москва шаҳри) М. А. Ульянов, Арманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби В. М. Мовсисян, РСФСР Олий Советининг раиси Б. Н. Ельцин, Туркманистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби, Туркманистон ССР Олий Советининг раиси С. А. Ниёзов, Улуғ Октябрнинг 50 йиллиги номли Ғарбий Сибирь металлургия комбинатининг бош директори (Кемерово вилояти) Б. А. Кустов, ВЛКСМ Марказий Комитетининг биринчи котиби В. М. Зюкин, КПСС Иркутск вилоят комитетининг биринчи котиби, халқ депутатлари вилоят Советининг раиси В. И. Потапов, КПССда марксистик платформа вакили, Ломоносов номли Москва давлат университети иқтисод факультетининг доценти (Москва шаҳри) А. В. Бузгалин сўзга чиқдилар.

Симда—Москва

«ПАРТИЯНИ ЯНГИЛАШ ТАРАФДОРИМАН»

◎Одатдагидек, бугун ҳам Москва билан боғландик. Ўзбекистон Компартияси Тошкент шаҳар комитетининг биринчи котиби, КПСС XXVIII съезди делегати А. И. ФОЗИЛБЕКОВ билан суҳбатимиз анжуманнинг ўтган кунлари тўғрисидаги таассуротлардан бошланди.

●

— Адҳам Иброҳимович, КПСС Марказий Комитети Бош котибининг Ҳисобот маърузаси Сизга маъқул бўлдими?

— Шахсан мен маърузадан тўла қониқиш ҳосил қилмадим. Очиғи биз делегатлар ундан аниқроқ режаларни эшитишни кутган эдик. Бироқ эски гаплар яна қайтарилди. 5 йил олдин апрелда бошланган қайта қуриш ўзини оқлаяптими ёки йўқми? Тангликдан қандай қутилиш мумкин? Янги шароитда партиянинг ўрни қандай бўлиши керак? Сиёсийми ёки ғоявий-ташкилийми? Унга нисбатан сўлиб бораётган халқ муҳаббатини қандай уйғотмоқ керак? Биз маърузадан ана шу жиддий ва мураккаб саволларга жавоб изладик. Балки, бу саволларга съезд давомида аниқ жавоблар топилса ажаб эмас.

— Сиёсий бюро аъзоларининг айримлари маърузаларидан ҳам кўпчилик қониқиш ҳосил қилмаганлиги очиқ-ойдин айтиляпти. Сиз бу ҳақда қандай фикрдасиз?

— Бу гапда жон бор. Сиёсий бюро кўпчилик аъзоларининг маърузалари ҳақиқатан ҳам юзаки бўлди. Улар йўл қўйилган хаталарда кўпроқ бошқаларни айблашга ҳаракат қилишди.

— Адҳам Иброҳимович, съездда сўзга чиқмоқчимисиз?

— Шундай ниятим бор. Сўз навбатига ёзилиб қўйдим.

— Сир бўлмаса айтингчи, кўпроқ нималар ҳақида гапирмоқчисиз?

— Мени кўпроқ партиянинг бугунги аҳволи, унинг тақдири ташвишга солмоқда. Менимча, демократияни ривожлантириш ва қайта қуриш асосида КПССнинг жамиятни жипслаштиришга қаратилган сиёсий фаолиятини кучайтириш орқали обрўсини кўтариш мумкин. Соғлом сиёсий кучларни бирлаштириш керак. Мен КПССнинг Ҳаракат дастурида айтилган режаларнинг амалга ошиши тарафдориман.

— Д. Т. Язов ўз маърузасида бир қатор минтақаларда, шу жумладан Ўзбекистонда маҳаллий ҳокимият органлари Конституцияга зид ҳужжатлар қабул қиляпти, деб таъкидлаб ўтди. Бу билан у Ўзбекистон ССР Министрлар Советининг қабул қилган «Фуқароларнинг ҳақиқий ҳарбий хизматга чақирилиши тўғрисида»ги қарорига ишора қилганлиги аниқ. Буни делегатларимиз қандай қабул қилдилар?

— Бу гапдан уларнинг руҳлари тушиб кетгани йўқ. Аксинча бундай ишоралар улар жанговарлигини оширди. Кўпчилик сўз сўраб рўйхатга ёзилишган. Ҳамманинг айтадиган фикри бор. Шундай бўлсада биз Сиёсий бюро аъзоларидан бу масалага ойдинлик киритишларини, жавоб беришларини талаб қилганмиз.

— Секция ишлари қандай кетяпти? Сиз уларда иштирок этяпсизми?

— Йўқ, мен секретариатда иш олиб боряпман. Секциялар эса ўз ишларини тугатди. Уларнинг ишида 1.200 делегат иштирок этди. Мажлисларда муҳим масалалар юзасидан фикрлашиб олинди. Чунончи, хулоса шундай: партияни янгиламасдан, партияни демократиялаштирмасдан, унинг халқ, омма билан алоқасини мустаҳкамламасдан туриб, КПСС нинг обрўсини тиклаб бўлмайди.

— Сизга Ислом Абдуғаниевич Каримовнинг маърузаси маъқул бўлдими? Уни делегатлар қандай қабул қилди?

— Маъқул бўлди. Маърузада тиниқ фикрлар айтилди. Унинг нутқи партия ва жумҳурият ҳаётига доир муҳим масалалар қамраб олинганлиги, қайта қуриш ва янгиланиш борасида вужудга келган муаммоларни ҳал этиш йўл-йўриқларини кўрсатиб берилганлиги билан эътиборга лойиқдир.

— Ўртоқ В. И. Воротниковнинг маърузасида Сибирь дарёлари сувининг бир қисмини Ўрта Осиёга оқизиш режаси фақат хатогина бўлиб қолмай, балки зарарли ишдир, деб таъкидланди. Сиз қандай фикрдасиз?

— Ҳар бир масалага чуқурроқ ёндошган маъқул. Орол муаммоси фақат Ўрта Осиё ва Қозоғистон республикаларинингина эмас, балки бутун мамлакатнинг, қолаверса, бутун жаҳоннинг дарди ҳамдир. Бас шундай экан, олимларимизнинг айтишича, Сибирь дарёлари сувисиз Орол муаммосини ҳал этиш қийин. Ахир Ўрта Осиё тараққиётини сувсиз тасаввур этиб бўлмайди-ку. Сув фақат пахта учунгина эмас, халқ фаровонлигини оширишга, саноатни ривожлантиришга ҳам керак.

— Съезд делегатларига «Съезд» социологик хизмати ўтказган саволлардан бири — «Сиз КПСС номини ўзгартириш ҳақидаги таклифларга қандай қарайсиз?» деган саволга Сиз қандай жавоб бердингиз?

— Съезд делегатларининг 80 фоизи унинг амалдаги номини қолдириш зарурлигини таъкидлашди. Мен ҳам шунинг тарафдориман.

— Вақтингиз зиққа ўхшайди. Сўнгги савол. Бўш вақтингиз бўляптими?

— Очиғи, ҳали бўш вақт бўлгани йўқ. Съезд қизғин паллага кирди. Бу ерда бўлаётган фикрлар ўта ҳушёрликни, ҳар бир сўзни ўйлаб, «Етти ўлчаб бир кесишни» тақозо этади. Зеро, партиямизнинг тақдири ҳам ана шу «Етти ўлчаб бир кесиш»имизга боғлиқдир.

Суҳбатдош Тўхтамурод ТОШЕВ.

Сиёсий ҳисобот ҳақида коммунистларнинг фикрлари

ЯНГИЛАНИШ ШАБАДАСИ

М. С. Горбачевнинг «КПСС Марказий Комитетининг КПСС XXVIII съездига Сиёсий ҳисоботи ва партиянинг вазифалари» тўғрисидаги маърузаси ҳақида қандай фикрдасиз? Мухбиримизнинг бу саволига шаҳримиз коммунистлари шундай жавоб бердилар.

Х. НОСИРОВ,
Тошкент асбобсозлик ишлаб чиқариш бирлашмасининг кекса ишчиси.

— Съезд ишини диққат билан кузатиб боряпман. КПСС Марказий Комитетининг Бош котиби маърузаси ҳамда анжуманда иштирок этаётган КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюроси аъзолари ва аъзоликка номзодларнинг ҳисоботларини ўрганиб бормоқдамиз.

Умуман, ҳисобот маърузаси менга ёқди. Эътироф қилган бўлсангиз, олдингиларидан лўндалиги билан фарқ қилади. Шунингдек, унда давримизнинг бутун муаммолари, КПСС, қолаверса, коммунистлар олдида турган вазифалар яққол акс эттирилган.

Маърузанинг яна бир ибратли томони шундаки, у туб моҳияти билан олдингидек КПССга шоншарафлар ўқиш, мадҳиялар ёғдиришдан иборат бўлиб қолмай, балки қилинган ишларга танқидий ёндошиши билан ҳам афзалдир. Масалан, унда: «Кўп йиллар мобайнида КПСС авторитар-бюрократик системага ҳизмат қилиш учун мослаштириб келинди. Бу эса партия ички муносабатларида кадрлар танлашда жиддий бузилишларга, миллионларча коммунистларнинг қарорлар ишлаб чиқаришдан амалда четлаштириб қўйилишига олиб келдики, бу нарса амалда партия ташкилотларида лоқайдлик, бефарқлик ва бўшанглик вазиятини вужудга келтирди» дейилади.

Маърузада янгиланган КПССни қандай тасаввур қиламиз, деган саволга атрофлича жавоб оласиз. Жумладан унда: «Ишчилар синфи, деҳқонлар, зиёлилар манфаатини ифодаловчи социалистик йўлни танлаган ва коммунистик истиқболни кўзлаган партия, фикрдошларнинг ихтиёрий иттифоқи бўлади», дейилади. Бизнингча, бу партия умуминсоний инсонпарвар ғояларга содиқ, миллий анъаналар ва удумларга эътибор билан қарайдиган, миллатчилик ва ирқчиликка, реакцион мафкура ва жаҳолатнинг ҳар қандай кўринишларига муросасиз бўлади. Ў мафкуравий калтабинликдан, ақидапарастликдан ҳоли бўлган, мамлакатимиздаги барча илғор ижтимоий-сиёсий кучлар билан мусоҳаба, мунозара, ҳамкорлик қиладиган, сиёсий ва мафкуравий жараёнларда ташаббускорликка интилувчи партия бўлади.

Маърузада мен илғаган биргина камчилик бор. Унда озиқ-овқат дастурига кам ўрин берилганлигидадир. Ўйлайманки, съездимиз ўз иш фаолияти давомида юқоридаги камчиликларга барҳам бериб, маърузани янада тўлдириб боради.

Ю. МАҲМУДЖОНОВ,
Тошкент тажриба-таъмирлаш механика заводининг токари, шаҳар Советининг депутати.

— Умуман съезднинг янгича руҳда ўтаётганлиги мени хурсанд қилмоқда. Унинг ишида янгиланиш шабадаси шундоқ сезилиб турибди. КПСС Марказий Комитети Бош котиби М. С. Горбачев маърузаси бошланишиданоқ одамни ўзига жалб қилади,

«Беш йиллик мобайнида биз турмушнинг ҳамма соҳаларида инқилобий сакраш қилдик, — дейилади унда. — Шу туфайли биз энг асосий довонга чиқиб олдик. Ҳозир вазифа шу тарзда турибди: ё совет жамияти бошланган чуқур ўзгаришлар йўлидан олға боради, бу ҳолда буюк кўп миллатли давлатимиз муносиб келажакка мушарраф бўлишига аминман, ёки қайта қуришга қарши кучлар устун бўлиб қолади — бу ҳолда ҳақиқат бетига тик қарайдиган бўлсак, мамлакат, халқ аянчли замонларга дучор бўлади. Хуллас, сидқидилдан гаплашиб олишимиз керак. Ўз фикр ва хулосаларимизни четга сура олмаймиз, шу сабабли қайта қуришнинг ҳозирги босқичи барча туб масалалари хусусида бир тўхтамга келишимиз керак. Бу масалалар съездолди мунозарасининг ҳам марказида бўлади».

Маърузада бозор иқтисодиётига ўтиш билан боғлиқ тадбирларга ҳам кенг эътибор берилган. Бу сиёсатга киришишдан олдин нималар қилмоқ керак? Биринчи галдаги вазифаларни қандай ҳал этмоқ зарур? Бундай долзарб саволлар ҳам маърузада ўз ечимини топган.

Менимча, маърузада уй-жой қурилиши масаласига кенгроқ эътибор берилса диққатга молик бўларди. Чунки бу муаммо кўпчиликни қизиқтирган долзарб масалалардан биридир.

Т. ИСМОИЛОВА,
кўп болали она.

— Очиғини айтганда, маъмурий-буйруқбозлик системаси неча ўн йиллар ҳукмронлик қилиши ишчилар синфининг ҳокимиятдан бегоналашувига олиб келди. Натижада одамлар орғида иккиланиш пайдо бўлди. Партияга ишончсизлик тушунчаси туғилди. Қайта қуриш кўпчиликнинг кўзини очди. Биз охир-оқибат қаёққа кетаётганлигимизни англаб қолдик. Эндиликда бир нарсага ишончим комилки, КПСС умуман халқ манфаатларини акс эттириб, социалистик йўлдан борувчи партия сифатида бундан буён ҳам ишчилар синфи, деҳқонлар ва зиёлиларга таянаверади.

Партиянинг хотин-қизларга муносабатини ҳам тубдан қайта қуриш зарур. Бу масала кўпдан бери жиддий масалалар қаторида саналиб келинади. Қайта қуриш даври ҳақида гапириладиган бўлса, КПСС XXVII съездидан буён айтилган кўпдан-кўп шиорларга қарамай, хотин-қизлар меҳнати ва турмуш шароити тубдан яхшиланишига муҳтождир. Айниқса, сиёсий ҳаётда аёлларнинг ниҳоятда кам қатнашаётганликларига тоқат қилиб бўлмайди. Маърузада юқоридаги масалалар ўзининг кенг қамровини топгандир. «Аммо биз яна қандайдир алоҳида мавқега даъвогарлик қилаётирмизми, «раҳбарлик роли» атамасини «пешқадамлик» роли» атамаси билан алмаштирибгина қўймаётирмизми?», дейилади маърузада. Албатта бу гаплар равшанлик киритишни талаб этади. Фикримизча, пешқадамлик ролини жамиятга мажбуран қабул қилдириб бўлмайди, унга меҳнаткашларнинг манфаатлари учун фаол кураш, амалий ишлар, ўзимизнинг сиёсий ва маънавий қиёфамиз билангина эришишимиз мумкин.

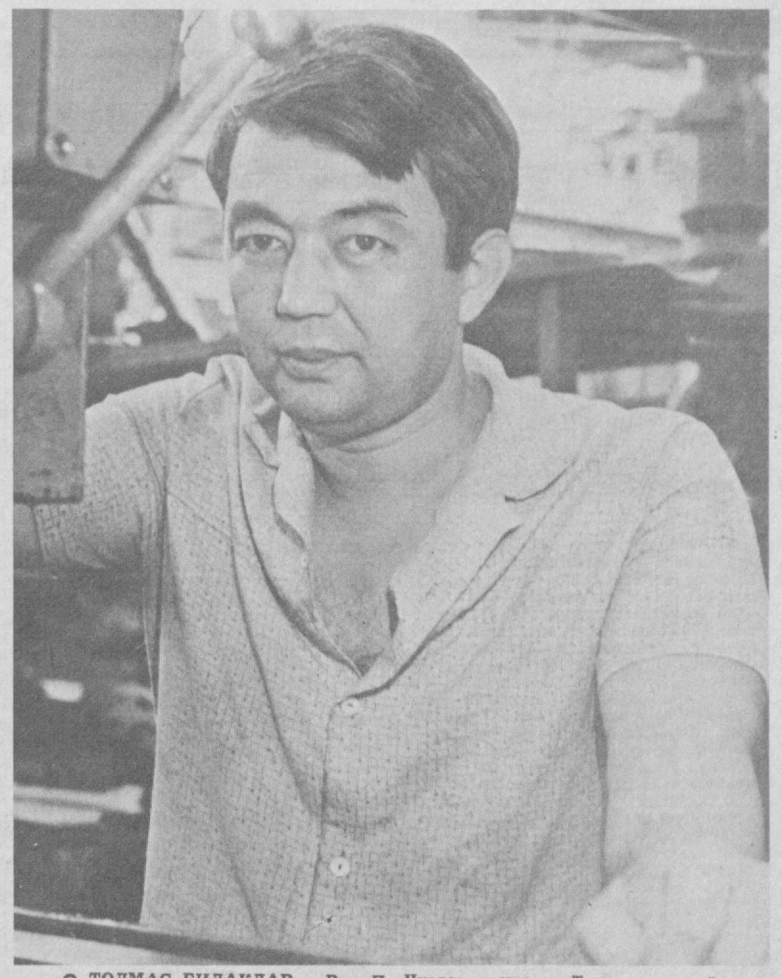

◎ **ТОЛМАС БИЛАКЛАР.** В. П. Чкалов номидаги Тошкент самолётсозлик ишлаб чиқариш бирлашмаси механика цехининг юқори малакали ишчиси Малик Қирғизбоев.
Р. Шарипов сурати.

Рўзноманинг шу сонига

ЖУМҲУРИЯТ МАДҲИЯСИ

Ўзбекистонимизнинг давлат мадҳияси матни ва куйи қандай бўлиши керак? Мухбиримиз ана шу мавзуда жумҳурият олий кенгаши фан, маданият, халқ таълими ва маданий меросини асраш комитети қошидаги маданият комиссияси раиси, халқ депутати Ойгул Маматова билан суҳбатлашди.

●

— Илтимос, Ойгулхон, аввало, яратилажак давлат мадҳияси (гимни) ҳақида умумий изоҳ берсангиз...

— Комитетимиз раиси, академик Аҳмадали ака Асқаров бошчилигида мадҳиянинг янги таҳрирдаги лойиҳасини тайёрлаш бўйича ўн халқ депутатидан иборат ишчи гуруҳининг ҳайъати тузилди. Унда адабиётчи ва тилшунос олимлар, журналистлар ҳамда етук шоир ва ёзувчилар бор. Ишчи гуруҳи ҳар ойда бир марта йиғилиб, қўшиқ матни танловига келаётган шеърларни муҳокамадан ўтказади. Биз шеърларни яширин тахаллуслар билан қабул қиляпмиз. Шундай қилинганда каттаю кичик шоирлар, ҳаваскорлар танловда баб-баравар иштирок этиш имконига эга бўладилар.

Ҳозиргача ҳайъатимизга 50 дан ортиқ матнлар келиб тушди. Шуларнинг 5—6 таси муҳокамадан кейин танловга қўйиш учун ажратиб олинди.

Мадҳия матни ва куйи қандай бўлиши лозимлиги масаласига келсак, унда халқ миллий руҳи, миллий оҳанги, тарихи, орзу-умидлари ўз ифодасини топмоғи лозим. Бу ҳақда бизга келаётган жуда кўп мактубларда хилма-хил фикрлар билдирилади. Шулардан биттаси ҳақида тўхталиб ўтмоқчиман. Наманган вилоятидаги Чортоқ районига қарашли «Комсомолобод» совхозининг бош иқтисодчиси Ҳасанбой Сайфиддинов ҳайъатимизга йўллаган бешта мактубида асосан қуйидаги фикрларни олдинга суради: мадҳия халқ севиб, фахрланиб куйлайдиган ҳам ўйноқи, ҳам залворли қўшиқ бўлсин. Унда халқнинг кечмиши ва келажаги ўз ифодасини топсин, матнда ўзбегимизнинг азалдан озод ва мустақиллиги, дўстга қучоғи очиқ ва ёвга нафрати беқиёслиги таъкидлаб ўтилсин...

— Мадҳия муаллифлари кимлар...

— Мени маъзур тутасиз, ҳали айтганимдай танлов талаблари ва шартларига мувофиқ муаллифларнинг исм-шарифлари, асарлари ҳақида очиқ сўз юритишга ҳаққимиз йўқ. Фақат шундан мамнунмизки, матнларнинг аксарият қисми вилоятлардаги қаламкашлардан келяпти. Сатрларни ўқир экамиз, энг оддий кишиларнинг ҳам миллий ғурури, ватанпарварлик туйғулари кун сайин кучайиб бораётганлигининг гувоҳи бўламиз. Бу жуда яхши. Энг муҳими, матнларда тилимиз софлигига, уни беқиёс бойлигидан ҳар томонлама фойдаланишга интилиш рўй-рост кўриниб турибди. Зеро, халқимиз «Тил тақдири — эл тақдири», деб бежиз айтмаган.

Биз истардикки, каттами, кичикми, барча шоирларимиз мадҳия матни устида қалам тебратсин. Ахир, оламдай кўҳна халқимиз тарихида биринчи марта армонларимиз, истакларимиз битилган мадҳиямиз матнини ёзишга ўзимиз қўл ураяпмизку!

— Мадҳия матни хусусида шоирлар билан кенгроқ даврада суҳбатлар уюштириш, учрашувлар ташкил этиш мақбул эмасми?

— Очиғини айтсам. Оқдарёдан кўчиб келганимга бир ҳафтача бўлди. Мен раҳбар бўлган маданият ҳайъати зиммасидаги бу фахрли ишга, рўй-рост эътироф этиш керакки, Фармон чиқиши билан астойдил киришиб кетилгани йўқ. Ўзим ҳам оилам Самарқанд вилоятида бўлгани учун ҳайъат йиғилишларига етиб келишга аранг улгурардим. Ҳозир ишлар бирмунча юришиб кетди.

Шоирлар, олимлар, умуман, жамоатчилик вакиллари билан кенгроқ давраларда фақат мадҳия матнига бағишлаб учрашувлар ўтказиш ҳақидаги фикрингизга тўла қўшиламан. Ишончим комилки, жумҳурият Ёзувчилар уюшмаси бу соҳада бизга амалий ёрдам беради. Бироқ бу, шоирлар билан алоқамиз йўқ, деган гап эмас. Негаки, ҳайъатимиз аъзоларининг аксариятини пойтахтдаги таниқли шоирлар ташкил этади, ҳайъат йиғилишларини ойига бир марта эмас, камида икки марта ўтказиш маъқулмикин, деган фикрга ҳам боряпмиз.

— Ҳайъат йиғилишларида матнлар муҳокамасидан ташқари амалий таклифлар ҳам ўртага ташланяптими?

— Бўлмасамчи. Ҳайъат аъзоларимизнинг мана бу фикрларига эътибор беринг.

Э. Воҳидов: Агар жумҳуриятимиз мустақил давлат, деб эълон қилинганида шоирларимиз шодлигидан йиғлаб-йиғлаб қўшиқлар ёзган бўлур эдилар.

Таниқли шоиримиз бу гапни Олий Кенгашимиз «Мустақиллик декларацияси»ни қабул қилмасдан олдин айтган эдилар.

К. Баҳриев (журналист): Атоқли аждодларимиз номларини мадҳия матнига киритмаслик керак. Чунки номи жаҳон тарихида қолган бобокалонларимиз ниҳоятда кўп.

С. Зинин (олим): Биз олдинги мадҳия атрофида ўралашиб қолмаслигимиз керак. Чунки бу мадҳиянинг матни ҳам, куйи ҳам тамоман янги руҳда битилиши лозим.

Ҳ. Худойбердиева (шоира): Ўзбекистон мустақиллиги учун курашиб, қурбон бўлган Чўлпон, Фитрат, Усмон Носир каби шоирларимиз шеърларидаги миллий руҳ мадҳия матнида ўз аксини топмоғи керак.

Ҳ. Даврон (шоир): Менимча, Чўлпоннинг «Халқ — бу кучдир...» деб бошланадиган шеърини мадҳия матнига асос қилиб олса арзийди. Демоқчиманки, шеърий матн бутун оламга тарқалган барча ўзбекларга мос равишда ҳар томонлама ниҳоятда бақувват ёзилиши зарур...

Мана шулардан кўриниб турибдики, ҳайъатимиздаги шоир ва олимларимиз бу масалада жуда жиддий бош қотиришаяпти. Шоир, ёзувчи ва журналистлардан М. Солиҳ, И. Турсунов, П. Қодиров, Д. Ёқубовлар ҳам матнлар муҳокамасида фаол иштирок этишяпти. Вазифа нақадар мураккаб ва масъулиятли бўлгани учун ҳам танлов муддатини яна бир неча ойга узайтирдик.

— Охирги савол: мадҳия куйи ҳақида бир нима дея оласизми?

— Аслида ҳозир мадҳия куйи ҳақида ўйлаш туғилмаган чақалоққа сарпо сотиб олишдай гап. Аммо шуни биламанки, мадҳиямиз куйи мазмунан миллий ва оркестрга мос тушадиган шаклда басталаниши керак. Бастакорларимиз ҳозир танлов якунларини кутиб юришибди. Ўйлайманки, иккинчи босқичдаги танлов ҳам санъаткорларимиз учун яна бир синов бўлади.

Суҳбатдош А. НУРИМОВ.

Ўш вилоятида жабр кўрганларга ёрдам

Яқинда Ўрта Осиё ва Қозоғистон диний бошқармаси ҳамда Тошкент шаҳри мачитларининг вакиллари — Салоҳиддин Қори Муҳиддин ва Нуриллах Қори Исмоил Қирғизистонда бўлиб қайтдилар. Улар Ўш вилоятида миллатлараро можаро вақтида жабр кўрганларга ёрдам кўрсатиш учун 20 минг сўм миқдорида мусулмонлар ионасини олиб келдилар. Диний бошқарма вакиллари бу ердаги кўпгина хонадонларда бўлиб, можаролар вақтида ҳалок бўлганларнинг қариндошлари ва яқинларига чуқур ҳамдардлик изҳор этдилар.

— Ўрта Осиё ва Қозоғистон диний бошқармасининг бу хайрли ташаббусини жумҳуриятимиз пойтахтидаги бошқа диний муассасалар ҳам қўллаб-қувватламоқдалар, — дейди СССР Министрлар Кенгаши ҳузуридаги диний ишлар бўйича кенгашнинг Тошкент шаҳри бўйича вакили Т. Искандаров. — Бошқа диний мазҳабли кишилар ҳам Ўш вилоятида жабр кўрганларга ёрдам қўлини чўзиш ниятидалар. Бу жамиятимиздаги байналмилалчилик илдизлари чуқурлигининг яна бир далолатидир.

Р. НАЗАРОВ.

ШАНБА ОҚШОМИДА

Озиқ-овқат дастури бўғинлари

ҲИСОБЛИ ДУНЁ

● Жумҳуриятимиз раҳбарларининг нарх-навони арзонлаштириш, аҳолини керакли буюмлар, озиқ-овқат маҳсулотлари билан таъминлаш борасида олиб бораётган ишлари ҳаммани бирдек тўлқинлантирмоқда. Яқинда, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида жумҳурият Президенти, Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетининг биринчи котиби И. А. Каримов бошчилигида кенгаш бўлиб ўтди. Унда Тошкент шаҳри аҳолисини гўшт ва қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминлашга оид энг муҳим масалалар кўриб чиқилди, ҳамда тақчилликни бартараф этишнинг кечиктириб бўлмайдиган йўл-йўриқлари белгилаб берилди.

АЙНИ кунларда Киров районига йўлингиз тушиб қолса аҳоли гавжум жойларда, саноат корхоналари ва қурилиш ташкилотларининг ёнида ишлаб турган кичик дўконлар эътиборингизни тортади. Уларнинг кўпи кеча ёки бугун ҳамшаҳарларимизга хизмат кўрсатаётгани йўқ. Ёз мавсуми бошланди дегунча район ҳудудидаги бундай савдо шахобчаларининг пештахталари мева ва сабзавот маҳсулотларига тўлади. Дўконларда савдо қизийди. Аҳолининг қишлоқ хўжалик маҳсулотларига бўлган эҳтиёжини тўлароқ қондириш Киров район улгуржи-чакана мева ва сабзавот комбинати жамоасининг айни муддаосига айланган. Нарх-навони арзонлаштириш учун нима қилиш керак? Қайси йўл билан кўпроқ ҳамшаҳарларимизнинг дастурхонини янада тўкин қилса бўлади? Комбинат мутахассислари шу кеча-кундузда ана шундай хайрли ташвишлар билан яшамоқдалар.

— Ҳамма дўконларни ижара пудратига ўтказиш фурсати етди, — дейди Киров район улгуржи-чакана мева ва сабзавот комбинатининг директори Абдувосиқ Юсупов. — Одамларнинг танг ҳолатга келиб қолгани кўпчиликка сир эмас. Бундай йўлдан қутулиш учун самарали усулларни ишга жорий этиш тақозо қилинарди. Тўғри, шундай усул ишлаб чиқилди. Аммо у ҳаммани бирдек қаноатлантирмади. Эндиликда бошқача, кўпчиликнинг манфаатига хизмат қиладиган, ижобий самара берадиган усул Тошкент шаҳар деҳқончилик саноати ишлаб чиқариш бирлашмасида қайтадан тайёрланаяпти. Менимча, бундай ишларни амалга оширишда иттифоқдош жумҳуриятларнинг тажрибасидан фойдаланиш ҳам яхши самара берган бўлур эди.

Яқинда Қозоғистоннинг пойтахти Олмаотада бўлиб келдик. Шаҳарнинг Москва районидаги улгуржи-чакана мева ва сабзавот бирлашмаси жамоасининг иш усули билан танишдик. Мени ҳаяжонга солган нарса, райондаги дўконлар икки йилдан бери зарарсиз ишламоқда. Четдан кузатадиган бўлсанг, уларнинг шароити шаҳримиздаги дўконлардан яхши эмас. Аммо ишни ташкил этишдаги самарали омиллар ижобий натижа бермоқда. Қолаверса, деярли ҳамма дўконлар совутиш ускуналари билан таъминланган. Районнинг ўзида ҳаммаси бўлиб 20 минг тонналик музхона ишлаб турибди. Москва райони улгуржи-чакана мева ва сабзавот ишлаб чиқариш бирлашмаси жамоаси ижара пудрати асосида ишламоқда. Деярли ҳар бир дўконга мустақиллик бериб қўйилган. Дўкон мудирининг қўлида 15 одам ишласа, уларнинг ҳаммасининг ишини бригадир таҳлил этиб боради. Ҳамма нарсага жавоб беради. Шунинг учун ҳам Олмаота шаҳрида нарх-наво бозор ва кооператив нархдан бир мунча паст. Биз ҳам шундай истиқболли усулни комбинатимизда жорий этмоқчимиз. Ўз тавсияларимизни Тошкент шаҳар деҳқончилик саноати бирлашмасининг меҳнат ва иш ҳақи бўлими бошлиғи Леонид Израйлович Котлярга билдирдик. Айни кунларда у ижара пудратига ўтиш, ишни яхши томонга ўзгартириш билан боғлиқ масалаларнинг иқтисодий томонларини ҳал этмоқда. Вақти келиб, дўконларимиз ўзини оқласа унинг 80 фоизини шахсий мулк сифатида оилаларга берамиз.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитетида бўлиб ўтган кенгашдан сўнг, энг муҳим тадбирларни ишлаб чиқдик. Шу асосда бундан буён районимиз аҳолиси ва ҳамшаҳарларимизни қишлоқ хўжалиги маҳсулотлари билан таъминлашни янада яхшиламоқчимиз. Бироқ бу фақатгина бизга боғлиқ эмас, биз билан ҳамкорликда ишлаётган хўжаликлар ҳам астойдил жон куйдириши керак.

Ҳақ гап. Комбинат аҳли Тошкент вилоятидаги 40 дан зиёд хўжаликлар билан шартнома тузган. Бироқ ҳамма ҳам ўз сўзида қатъий тураётгани йўқ. Айниқса, маҳсулотларни хилларига қараб белгиланган вақт бўйича етказиб беришга тўла амал қилинмаяпти. Бунинг оқибатида омборларга деярли бир хил маҳсулотлар тушмоқда. Энг зарур хиллари эса вақтида етказиб берилмаяпти. 325 минг аҳолига эга бўлган районнинг эҳтиёжи учун комбинатга яқинда 3 тонна помидор берилганига куласизми, куясизми?

Комбинат мутахассислари жумҳуриятимиздаги бешта вилоятда тез-тез бўлишиб, хўжаликлар билан ҳамкорлик қилмоқдалар. Андижон, Наманган, Фарғона, Самарқанд, Қашқадарёдан ўрик, олма, гилос сингари сархил мевалар олиб келиниб, аҳолига етказиб берилди. Биринчи ярим йилликка қадар 5655 тонна маҳсулот тайёрланиши керак эди. Ваҳоланки, бу кўрсаткич 6 минг 62 тоннага етказиб адо этилди. Бошқачасига айтганда, халққа мўлжалдагидан 407 тонна кўп маҳсулот сотилди. Ҳадемай маҳсулотлар янада кўпаяди. Вилоятларнинг ярмаркалари шаҳримизнинг турли жойларида иш бошлайди. Аҳоли эҳтиёжини қондириш йўлида юзага чиқарилаётган бундай тадбирлар кишини қувонтиради, албатта. Аммо дўконлардаги нарх-навонинг ўтган йилнинг шу даврига нисбатан бир мунча юқорилигига қандай қараш мумкин. Ваҳоланки, Тошкент шаҳар деҳқончилик саноати бирлашмасида айни пайтда нарх-навони мувофиқлаштирувчи комиссия иш олиб бормоқда. Унда хўжаликларнинг раҳбарлари, озиқ-овқат савдоси системасида кўп йиллардан бери ишлаган мутахассислар бор. Комиссия фаолият кўрсата бошладию, бозорга маҳсулотларнинг чиқиши кўпайиб кетди. Дўконларда эса камайди. Комиссияга Тошкент районидаги Навоий номли хўжалик раиси Ғани ака Валиев бошчилик қилиб турган айни бир пайтда буни қандай тушуниш мумкин? Ҳозир савдо шохобчаларини мева ва сабзавот маҳсулотлари билан таъминлаш бир мунча яхшиланди. Ишда ишчанлик муҳити вужудга келди. Бу ҳар кимнинг ўз юмуши, вазифаси билан бевосита машғул бўлаётганлигини кўрсатиб турибди. Агар ортиқча назорат органлари уларга бундан буён ҳам ҳалал беришмаса, натижалар салмоғи янада орта беради. Ҳамшаҳарларимиз дастурхони тўкин бўлади.

Рустам АҲМАДАЛИЕВ.

Қадимги ҳикоятлар

АҚЛ ВА КЎНГИЛ ТАРОЗУСИ

Бир табиб подшоҳга дебди:

— Инсон аъзои бадани нимага ўрганган бўлса, шуни талаб этади. У бўлмаса азоб чекади, қийналади. Мана масалан, сизни олайлик, подшоҳим. Сиз тахтдан воз кечдингиз, лекин унинг ҳуморн осонлик билан кетмайди. Чунки фармон чиқариш, бойлик ва қўшинга эга бўлиш, одамлар ҳузурингизда иккки букилиб туришлари, уларни жазолаш сингари ҳукмдорлик ишлари йиллар давомида адо этилавериб қонингизга сингиб кетган.

— Гапингиз жуда тўғри, — дебди подшоҳ. — Шу кунларда юрагим ачиб, ўзимни қаёққа қўйишни билмайман.

— Мен буни сезиб турибман, — дебди табиб. — Ҳукмдорликни унутиш учун бирорта ҳунарни ўрганишингиз лозим. Вақт ўтиши билан аъзои баданингиз бу ҳунарга мослашиб кетади. Чунки киши бирон ишни узлуксиз машқ қилаверса, шунинг кетидан эргашади. Фақат қилаётган ишингизнинг одамларга нафи тегсин, раҳмат десин. Шунингдек, қўрслик, қўполлик, тартибсизлик, ҳақорат қилиш, ёлғончилик, дангасалик, бепарволик ва бошқа адабга зид хусусиятлар машқ қилинаверса, улар ҳам кишининг феъл-атворида шу тарзда шаклланади.

Мен шунинг гувоҳи бўлдимки, меҳмон чақириш ва меҳмонга боришга одатланмаган кишилар бирон жойга ноилождан борсалар, гапга аралашолмай ва бемалол ўтиролмай қийналадилар, тезроқ кетиш ҳаракатига тушадилар. Ўринларидан тургандан кейингина ўзларини эркин ҳис этадилар.

Ўз тажрибамда яна шуни кўрдимки, айрим кишилар гарчанд бирон-бир оғир дардлари бўлмаса ҳам табибга қатнайверадилар. Шу тарзда улар чекишни одат қилганларга ўхшаб бўлар-бўлмасга дори-дармоннинг ичишга одатланиб қоладилар. Натижада дори-дармоннинг аҳамияти касални тузатишдан кўра хуморни қондирувчи нарсага айланади. Бу пировардида қора дори сингари киши саломатлигига зиён етказади.

Гап шу жойга келганда подшоҳ табибдан сўрабди:

— Кишилар нима учун зарарли ишларга одатланадилар?

— Айрим одамлар ёмон одатларни кўпинча ўспиринлик вақтларида ўзлаштирадилар. Одам аъзосида икки нуқта ақл ва кўнгил бор. Ўспиринларнинг маълум қисми оқибатни ўйламай кўнгиллари истаган нарсаларни қиладилар. Масалан, уришиш, катта-кичикни ҳақорат қилиш, ичиш ва чекишга ўрганиш, мақтанчоқлик, гердайиш кабилар шулар жумласидандир.

Бундай ҳолларда киши фаолиятини ақл эмас, балки кўнгил бошқаради. Шунинг учун ҳам ёшларга «Кўнглингга келган ишни қилаверма, кўнгил нималарни истамайди», деб насиҳат қилинади. Биринчи кўришдаёқ ошиқ бўлиш, палапартиш иш қилиш, сабр-қаноатсизлик ва шунга ўхшашлар ҳам кўнгилнинг хоҳиши натижасида юзага келади. Вақт ўтиши билан ҳаёт тажрибаси орқасида ақл кўнгил устидан ҳукмронлик қилиб, унинг истакларини яхши ёки ёмонга ажратади, кишини тўғри йўлга солади. Масалан: сиз кўнглингизда бир одамдан нафратланасиз, уни уриб ёки ҳайдаб юборгингиз келади, лекин оқибатни ўйлаб шу ишни қилмайсиз. Сизга табиб парҳез қилишни буюради, лекин кўнглингиз хилма-хил ва мазали овқатларни тусайди. Бироқ бунга ақл аралашиб уни тўхтатади. Ўзимдан бир мисол. Мен гўзал аёлларни кўрганимда кўнглим уларга эргашишни истаб қолади, аммо ақлим хотин ва болаларимнинг, қариндош ва биродарларимнинг олдида шарманда бўлма деб, мени ёмон ишлардан сақлайди.

Хулоса шуки, катта-кичикликдан қатъи назар ақл билан кўнгил биргалашиб ва маслаҳатлашиб иш юритилса одамлар юксак адаб ва ахлоқ эгаси бўлиб қоладилар. Бу олий фазилат фарзандларга ҳам ўтади.

Подшоҳ табибнинг пурҳикмат бу гапларига тасаннолар айтибди.

Ҳамид ЗИЯЕВ,
Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган фан арбоби, профессор.

◎ БОҒБОН. Ф. Қурбонбоев (ЎзТАГ) сурат лавҳаси.

БЕЛ БОҒЛАГАН ТАЪМИРЧИЛАР

ШАҲАР кўчаларида автомобиллар қатнови йил сайин ўсиб боряпти. Уларни таъмирлаш ва техник ҳолатини яхшилаш мақсадида кўплаб корхона ва махсус хизмат станциялари ишлаб турибди.

Стрельцов номидаги 1-авторемонт заводи ана шундай корхоналардан биридир. Бу ерда ГАЗ—53, ЗИЛ—150 ва бошқа маркадаги машиналарнинг двигателлари ремонт қилинади ва қўшимча қисмлар тайёрланади.

Завод ҳар йили ишлаб чиқариш топшириқларини ортиғи билан адо этяпти. Ярим йил давомида режалаштирилган 2505 минг ўрнига 2706 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарди.

Меҳнат аҳли йиллик топшириқларни муддатидан 15 кун олдин адо этишга интиляпти.

Бугун заводда янги, кўп қувватли иссиқхона қурилиши давом этяпти. Унинг ишга тушиши машина ювиш хоналарида ишни бирмунча енгиллаштиради.

Корхонада меҳнат жамоалари ўртасида мусобақа қизғин давом этяпти. Пешқадамликка эришаётган жамоалардан бири Олег Карпов бригадасидир. Ҳозир мазкур жамоа бригада пудрати усулида ишлаяпти. А. Н. Ланилов сингари моҳир ишчилар ўзлари ишлаб чиқараётган маҳсулотнинг аъло сифатини таъминлаётганлар. Ярим йиллик якунларига кўра режалаштирилган 102.200 ўрнига 160.800 сўмлик маҳсулот ишлаб чиқарилди.

Бригада автомобиллар учун қўшимча қисмлар, автомобиль ювувчи мосламалар, сув иситувчи қозонлар ва бошқаларни ишлаб чиқаради.

Жамоа аҳли яқин кунларда ижара пудратига ўтиб ишлаш учун тараддуд кўряпти. Мазкур жамоа йиллик топшириқларни муддатидан бир ой илгари бажаришга ҳаракат қиляпти.

Ботир ЗУФАРОВ.

Турмуш чорраҳаларида

Гул очмаган гунафша

ЎШАНДА мендан бахтиёр одам йўқ эди. Кўча бўйлаб шахдам қадам ташлаб борардим. Унинг оппоқ билакларининг тафти бистоки бордек бармоқларимни куйдирарди. Шунда бутун борлиғимни жўшқин туйғулар жунбушга келтириб қамраб олар, унинг толим-толим сочларидан таралган муаттар бўй гўё сархуш этгандек бутун аъзойи танимни алларарди.

Биз оқшомлари у билан узоқ вақт бирга қолардик, кейин тун оғушида уйигача кузатиб қўярдим. Хайрлашув чоғи садафдек тишларини яраклатиб:

— Хайр, Нуриддин. Эртага кечки пайт ўша жойда, ўша пайтда учрашамиз, а, — деб кулардик.

Йиллар ўтди. Тақдирдан қочиб қутилиб бўлмас экан. Ҳаётимда фалокат рўй берди. Тўсатдан автомобиль ҳалокатига учраб, кўзларим ногирон бўлиб қолди. Шу кўзларсиз бу олам зимистон экан. Наҳотки нур сочиб турган офтобни, ям-яшил дов-дарахтларни, Дилбаримнинг жилмайиб турган чиройли кўзларини кўришдан абадий маҳрум бўлсам! Қайси гуноҳим учун шундай балога дучор қилдинг эй, тангрим!

... Кўзимга ҳеч нарса кўринмас, ишлаш тугул, тайёр нонимни топиб еёлмас эдим. Дилбарни кўргим келиб соғинардим. Бироқ ўзимни унга муносиб кўрмас эдим. Унинг бахтсиз бўлишини, бир умр ногирон киши қисматига шерик бўлиб, кемтик ҳаёт кечиришини истамасдим.

Шу-шу уни «ўйламай қўйдим». Имконим борича унга кўринмасликка ҳаракат қилдим. Шу зайл туғилган қишлоғимни ташлаб ўзга шаҳарга келдим. Менга осон тутасизми? Бошқа нима ҳам иложим бор эди. Мени бундан фақат бир нарса озута олар, у ҳам бўлса Дилбар билан бирга бўлган онларимдан қолган хотиралар эди. Бутун ҳаётим шунга боғлиқ эди. Мабодо у билан бирга бўлсак ана шу муқаддас хаёлларимни йўқотиб қўярман деб чўчирдим.

Ҳаёт, қизиқ, ўзгарувчан экан, гоҳ ундай, гоҳ бундай ўтиб кетаверарканг. Бир куни тасодифан... Ё раббий... Дилбарнинг оламдан ўтганини эшитиб қолдим. Эшитиб қулоқларимга ишонмасдим. Қочиб юрганим учун ўзимни-ўзим қойирдим. Гўзалликда тенги йўқ соҳибжамол қиз бу ёруғ оламда энди йўқ эди. Уйлардим. Қизил гул ҳам қора тупроққа қўшилиб кетадими? Ҳа, тупроққа қоришиб кетаркан дўстлар. Ўзи яратиб, ўзи ютиб юборавераркан, бу тупроқ!..

Кўзларим ҳамон ўша-ўша, ҳеч нимани кўрмайди. Ожиз аҳволда Дилбарга кўринмасам деган эдим. Шундай бўлди. Ниҳоят бош уриб ўзим қабрига келдим. Қаранг, ўртамизда қабр девори.

Эҳ Дилбар, қани энди тирик бўлсангу, мен қилган хатойим учун оёғингга бош уриб узр сўрасам, яна ўша илгаригидай ўзимга таниш сафсар бўйларингни ҳидласам.

Товушлари ва қадамларидан сездим. Қабристонни зиёрат қилишга кекса бир онахон кичкина қизалоқни етаклаб келди. Онахон мозор устида узоқ фарёд уриб йиғлади. Мен унинг нидосига алам билан қулоқ солиб турдим.

—Қизгинам, сендан, айрилиб қолдик. Сен ўлмай мен ўлсам бўлмасмиди, Дилбарим, —дея нола қиларди аёл. Қизалоқ ҳам онахонга қўшилиб йиғлар, унинг унли йиғлаши Дилбарнинг овозига ўхшаб кетарди. Худди ёнимда Дилбар йиғлаётгандай эди. Бир амаллаб қизалоқни топиб, бағримга босдим. Ўзимнинг Дилбаримга ўхшайди. Ўша-ўша майин сочлар, ўша-ўша бебаҳо гулсафсар ҳид, рангрўйи, қадди бастини кўрмасам ҳам қизча Дилбарга тегишли эканини юрақдан ҳис қилдим. Шунда онахон ёнимга келиб кимлигимни суриштирди.

Мен бир бошдан тап тортмай бор ҳақиқатни ҳикоя қилиб бердим. Онахон ҳам Дилбар тўғрисида кўзларига ёш олиб сўзлади. Мени интизор бўлиб кутганларини айтди. Сўнгра она бечора Муҳиддин исмли бир йигитга зўрлаб узатганини афсусланиб гапирди. Ундан бир қиз кўриб, бир аҳволда уйга қайтиб келганларигача йиғлай-йиғлай гапирди. Она бағрига қайтиб келиб, кўрпа-тўшак қилиб ётганича оламдан кўз юмибди.

Наҳот, унинг ўлимига мен сабаб бўлган бўлсам. Дилбарни бахтиёр бўлсин деб, бахти қора қилдимми ҳали.

— Кечир, Дилбар! Сени жонимдан азиз севибману, аммо шундай севилишим мумкинлигини ўйламабман. Қабрингда тинч ёт, менинг гул очмаган гунафшам.

Давлатмурод САЪДУЛЛАЕВ.

Ечимини кутаётган муаммолар

ШИША ИДИШЛАР НЕГА КАМ?

АҲОЛИНИНГ ўсиб бораётган эҳтиёжларини тўла қондириш мақсадида жумҳурият деҳқончилик саноати комплексига қарашли ишлаб чиқариш корхоналари спиртсиз ичимликлар, минерал сувлар, сут ва консерва маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажмини йил сайин кенгайтириб бормоқдалар. Кейинги 4 йил ичида пиво ва спиртсиз ичимликлар ишлаб чиқариш 1,4 марта, консерва маҳсулотлари 1,3 марта, минерал сувлар 1,7 марта кўпайган.

Маълумки, иссиқ кунларнинг бошланиши билан аҳолининг яхна ичимликларига бўлган талаби кескин ортади. Бу эса ўз навбатида корхоналар томонидан ишлаб чиқарилаётган ичимликлар ҳажмини кенгайтириш ва уларнинг турларини кўпайтириш ҳамда сифатини тубдан яхшилашни тақозо этади. Бу маҳсулотларнинг ҳаммаси шиша идишларда ишлаб чиқарилади ва шу идишларда истеъмолчиларга етказиб берилади. Жумҳуриятимиз корхоналарида ишлаб чиқарилаётган маҳсулотлар ҳажмининг тез суръатлар билан ўсиб бориши ва белгиланган ҳажмда ичимликларни ишлаб чиқариш шу корхоналарни ўз вақтида бўш шиша идишлар билан етарли даражада таъминлаб туришга боғлиқ. Шуни айтиш керакки, маҳсулотлар ишлаб чиқараётган ҳамма заводлар асосан аҳолидан қайтариб олинадиган шиша идишлар ҳисобига ишлайди. Бугунги кунда эса бу масалада анча узилишлар содир бўлмоқда.

Савдо ташкилотларининг муҳим вазифаларидан бири — аҳолидан шиша идишларни қабул қилишни тубдан яхшилашдан иборатдир. Жумҳурият Савдо министрлиги ва унинг жойлардаги савдо корхоналари томонидан бу борада жуда катта ишлар амалга оширилмоқда. Ҳозирги пайтда жумҳуриятнинг ҳамма шаҳарларида 478, шу жумладан Тошкент шаҳрида 178 та қабул пунктлари ишлаб турибди. Ундан ташқари ҳамма йирик озиқ-овқат дўконларида ҳам аҳолидан бўш шиша идишларни қабул қилиш ва уни корхоналарга етказиб бериш ташкил этилган. Бундан ташқари ишлаб чиқариш корхоналарининг шиша идишларга бўлган талабини қондириш бораси жумҳурият Савдо министрлиги томонидан кейинги йилларда бир қатор тадбирлар амалга оширилди.

Аммо кундалик ҳаёт, ишлаб чиқариш корхоналарида вужудга келган аҳвол янги шиша идишларнинг кескин етишмаслигини, амалга оширилган ишлар мутлақо етарли эмаслигини, бу ишда яна жуда кўп кечиктириб бўлмайдиган чораларни амалга ошириш лозимлигини кўрсатиб турибди.

Кўпгина савдо ходимлари аҳолидан қабул қилинган шиша идишларни жойлайдиган яшчикларнинг етишмаслигидан шикоят қиладилар. Саноат корхоналари қабул пунктлари ҳамда озиқ-овқат магазинларини ўз вақтида бўш яшчиклар билан таъминлаши лозим. Лекин «Узгоскоопкомсельхоз»нинг «Узпишчепром» ва «Ўзбекистон» бирлашмаларига қарашли бўлган саноат корхоналари савдо ташкилотларини бўш яшчик идишлар билан таъминлаш масалаларига эътибор бермаётирлар. Одатда савдо ташкилотларидан уларнинг берган маълумотига кўра ишлаб чиқариш корхоналари уч кун ичида ҳамма бўш идишларни олиб чиқиб кетишлари шарт. Лекин корхоналар амалда бу иш билан ниҳоятда қониқарсиз шуғулланадилар. Натижада фақат бизнинг соҳа савдо шохобчаларида ҳар кунги бўш шишалар қолдиғи 2—3 миллион донани ташкил этади. Тошкент шаҳридаги савдо шохобчаларида турли ҳажмдаги шиша идишлар қолдиғи 1—1,2 миллион донани ташкил қилмоқда.

Табиийки, бу мураккаб, кўп йиллар давомида ечилмай келаётган муаммони қандай ижобий ҳал қилиш мумкин деган савол туғилади.

Кўп йиллик тажриба шиша идишларни аҳолидан қабул қилиб олиш ва уни деҳқончилик саноати комплексларига қарашли корхоналарга ўз вақтида етказиб бериш масаласини ягона битта йўл билан, яъни шу муаммо билан боғлиқ бўлган ҳамма ишларни ўзига мустақил хўжалик ҳисобидаги тара базасига топшириш йўли билан ҳал қилиш мумкинлигини кўрсатмоқда. Иттифоқимизда кейинги йилларда турлича ташкил қилинган аҳолидан шиша идишларни қабул қилиш базалари ичида Минск шаҳрида ташкил қилинган мустақил тара базаси диққатга сазовордир. Ў ерда аҳолидан тара қабул қилиб олиш ва уни корхоналарга етказиб беришгача бўлган барча ишлар шу база зиммасига юкланган. Ишни бундай ташкил қилиш жуда яхши самаралар бермоқда. Бизнинг жумҳуриятимиз шаҳарларида ҳам ана шундай ўзига мустақил базалар ташкил қилиш орқали шиша идишлар муаммосини батамом ечиш мумкин. Аммо мустақил хўжалик ҳисобида бўладиган тара базаларини ташкил қилмоқ учун энг аввало моддий-техника базасини, яъни қабул пунктлар сонини етарли даражада яратиш зарур. Афсуски, жумҳуриятимиз шаҳарларида, жумладан Тошкент шаҳрида ҳам бўш идишларни қабул қилишни амалга оширадиган алоҳида жойлашган қабул пунктлари сони етарли эмас. Ундан ташқари қабул қилинган катта ҳажмдаги турли бўш идишларни йиғиб олиб, уларнинг ҳажмига ҳамда турларига қараб саралайдиган, вақтинча сақлайдиган омборхоналарнинг йўқлиги хўжалик ҳисобида турадиган тара базасини ташкил қилиш имкониятидан маҳрум қилмоқда. Бунинг учун энг аввало Тошкент шаҳар Совети ижроия комитетининг савдо Бош бошқармаси ва унинг қўйи ташкилотидаги савдо шохобчаларининг раҳбарлари замонавий қабул пунктларни қуриш, борларини эса дарҳол қайта жиҳозлаш, уларнинг ички ва ташқи кўринишларини тубдан яхшилаш борасида катта ишларни амалга оширишлари керак. Афсуски, бундай муҳим масалаларга савдо ташкилотларининг раҳбарлари томонидан етарли даражада эътибор берилмай келинмоқда.

Бу ерда шуни афсусланиб айтиш керакки, шаҳар ва район ижроия комитетлари режалаштирган бўш шишаларни йиғадиган ва ишлаб чиқариш корхоналарига етказиб берадиган омборхоналарни ҳамда замонавий қабул қилиш пунктларини қуриш учун тегишли ер участкаларини ажратиб бериш ишларини ниҳоятда кечиктириб юбормоқдалар. Бу ўз навбатида кўрсатилган объектларни қуришни барбод қилишга ҳамда барча вилоятлар марказида, қолаверса Тошкент шаҳрида жуда зарур бўлган мустақил хўжалик ҳисобида бўладиган омборхоналарни ташкил қилишни узоқ вақтга чўзиб юбориши мумкин.

Маълумки, кўпчилик чет мамлакатларда бир маротаба фойдаланадиган полиэтилен шишаларини ишлаб чиқариш ва ундан фойдаланишга ўтилмоқда. Масалан, Ашхобод шаҳрида Италия ва Франциянинг фирмалари билан биргаликда замонавий ана шундай завод қурилиб, ниҳоясига етказилмоқда. Бу ўз навбатида шубҳасиз, жуда яхши қулайликлар яратган бўларди.

Ўзбекистон ССР «Госкоопкомсельхоз»и бу масалани ижобий ечиш, чет мамлакатлар иштирокида ана шундай заводлардан бирини Тошкент шаҳрида қуришни режалаштирса мақсадга мувофиқ бўларди.

Тошкентдек катта шаҳарда ҳанузгача махсус лойиҳалар асосида яхши жиҳозланган биронта ҳам қабул пункти қурилмаганини қандай изоҳлаш мумкин? Тўғри, кейинги йилларда шаҳарда шиша идишларни аҳолидан қабул қилиш муаммосини ечиш йўлида бир қатор диққатга сазовор ишлар қилинди. Масалан, кейинги 2 йил ичида фақат Тошкентда 20 дан ортиқ қабул пунктлари очилди. Октябрь, Фрунзе, Чилонзор, Сергели ва Акмал Икромов районларида аҳолининг уйидан шиша идишларни қабул қилиш мақсадида махсус ширкатлар ташкил этилди. Ундан ташқари шаҳардаги 30 дан ортиқ озиқ-овқат магазинлари қошида махсус жиҳозланган автомобиллар ёрдамида аҳоли зич жойлашган даҳаларда, маҳаллаларда бўш шиша идишларни қабул қилиш ташкил этилган.

Афсуски, кўрилган чоралар ҳали ҳам етарли эмас. Ниҳоят яқинда бу муаммони батамом ечиш йўлида хайрли ишга қўл урилди. Жумҳурият вазирлар кенгашининг қарорига асосан 1991-95 йиллар давомида жами 310 та, жумладан Тошкент шаҳрида йилига шиша идишлар қабул қилинадиган 20 тадан 100 тагача замонавий қабул пунктларни қуриш мўлжалланган. Ундан ташқари жумҳурият Савдо министрлиги томонидан 7 вилоятда шу беш йиллик давомида биттадан замонавий жиҳозланган аҳолидан шиша идишларни қабул қилиш ва уни вақтинча йиғадиган омборхоналарни қуриш бошлаб юборилди. Бу ишлар жойларда шаҳар ва район ижроия комитетлари зиммасига юклатилган.

Асосий масала белгиланган режаларни қаттиқ назорат остига олиш ва унинг ижросини таъминлашдан иборатдир. Чунки ишлаб чиқариш корхоналарини ўз вақтида шиша идишлар билан таъминлаб туришдек долзарб муаммо кечиктириб бўлмайдиган тадбирий чораларни амалга оширишни тақозо қилмоқда.

Юсуп ТУРАҚУЛОВ,
Ўзбекистон ССР Савдо министрлигининг етакчи иқтисодчиси.

ШАНБА ОҚШОМИДА

Сайёҳ саргузаштлари

Тоғлар орасидаги Малула

⊙ Сурия пойтахти — Дамашқ шаҳридан 54 километр нарида баланд тоғлар орасида дунёга машҳур Малула қишлоғи жойлашган. У кўпгина ажойиботларга бой гўша. Аҳолисининг тили, яшаш тарзи, расм-русуми, одатлари ва ҳатто ривоятлари-ю қишлоқ манзараси ҳам ўзига хос. Қуйида Малулада бўлиб қайтган икки нафар ҳамюртимизнинг сафар таассуротларини эътиборингизга ҳавола этамиз.

ДАМАШҚ — Алепо автомобиль йўлидан чапга бурилганимиздаёқ кўз ўнгимизда ажойиб манзара пайдо бўлди. Баланд тоғ қояларига гўё зинапоялар қилингандек. Аслида эса булар уй-жойлар экан. Илон изи йўлидан юқори кўтариламиз. Бу ердаги манзара Малуланинг ўзига хос сўлим табиати, одатдан ташқари қиёфаси, ҳам жуда қадимий, ҳам ҳозирги кун нафаси билан яшаётганлигидан далолат бериб турибди. Тоққа олиб чиқадиган табиий йўл шунчалик торки мабодо ҳайдовчи салгина эътиборсизлик қолса, фожиа бўлиши ҳеч гап эмас. Асрий жарликлар тепасида баравж ўсаётган ёнғоқ, бодом, писта, анжир-у зайтун каби сермева дарахтларга суқланиб боқар экансиз хавф-хатар бир оз бўлса-да, хаёлингиздан кўтарилади. Шу йўсинда бир минг етти юз метрча баландга кўтарилдик. Бу ердан теварак атроф кафтдек кўринади. Бир ярим, ҳатто икки ойгача сув ичмай, етмиш даража ҳароратли қум устида ётиб дам олиш ёки узоқ масофаларни устида оғир юки билан босиб ўтишга қодир бўлган туялар, чўлнинг қоқ ўртасида қўндирилган бадавийларнинг жун ёки брезент чодирлари элас-элас кўзга ташланади. Сув йўғида таяммум, деганларидек, туялар денгизнинг аччиқ намакоб сувини бемалол ичиб ҳазм қила олишини, чўл тиканлари, 20-30 метр, баъзан ундан ҳам чуқурроқ ердан намлик тортиб ўсишини, бундай янтоқлар табобатда қанд касаллигини рисоладагидек даволаётганлигини аҳоли жўшиб гапириб берди.

Қишлоқ аҳолисининг пиллапояларни эслатувчи уйлари қоялар орасига кириб кетганлигини кўриб ҳайрон қолади киши. Уйларнинг аксарияти табиий тош, ғишт ёки бетондан қурилган. Бир ҳонадоннинг томи иккинчи хонадон учун ҳовли ҳисобланади. Табиийки, бундай бетон ҳовлида на дарахт, на ўт-ўлан ўсади. Баъзи уйлар қоялар оралиғидаги бўшлиқлардан қад кўтарганидан ўша зинапояларга уйғунлашиб кетган. Бу ерларда қиш бўлмаслиги туфайли уйлар иситилмайди.

Аҳолининг ўзига хос хусусиятларидан бири — унинг дунёдаги энг қадимий оромий тилида сўзлашувидир. Нақл қилишларича Исо пайғамбар шу тилда сўзлашган, инжил ҳам шу тилда ёзилган. Бу ерда асосан араб, арман, яҳудий ва осурийлар истиқомат қилишса-да, аммо буларнинг барчаси оромий тилида сўзлашишади. Аҳолининг бир қисми, миллатидан қатъий назар, ислом динида, бошқа қисми эса христиан динидадир. Кимнинг қайси динда бўлишини ҳар кишининг ўзи ҳал қилади. Баъзи кишилар эса ҳар икки динни ҳам тан олишади. Енма-ён жойлашган масжид ва черковларда бўлиб, руҳонийларга шу масалада мурожаат қилганимизда улар «Худойимиз биттаку, ахир» деб жавоб қилишди.

Қишлоқдаги авлиё Саркис ибодатхонаси дунёдаги машҳур черковлардан ҳисобланади. Унинг меҳроби йилига бир марта — диний байрам куни очилади. Қолган кунлари жаҳоннинг турли бурчакларидан келган қимматбаҳо совғалар қўйиб беркитилади. Олтин, кумуш, олмос ҳамда бошқа қимматбаҳо совғалар киши эътиборини жалб қилади. Маълум бўлишича, одамнинг қайси аъзоси хаста бўлса, унинг тузалишини истаб, шундай шаклда совға ясаттириб, черковга инъом қилар экан. Айтишларича, шу йўсинда дарддан халос бўлган кишилар ҳам талайгина. Уз ҳаётини динга бахшида этган 40 нафар 20-25 ёшли гўзал роҳибалар черковда хизмат қилишади. Баландлиги эллик-олтмиш метр, қалинлиги бир неча метрли тош девор билан ўраб олинган бу қалъа черковидаги бойликни сақлаш ҳам шу роҳибалар зиммасида. Улар кеча-кундуз черковдан ташқари чиқмай, тоат-ибодат билан машғул, олам ишларидан бехабардирлар.

Малулаликлар тарихи бир неча минг йилларни ўз ичига олади. Шу сабабдан бўлса керак, қишлоқда ривояту афсоналар, эртагу чўпчаклар кенг тарқалган. Шулардан бири авлиё Фокла хоним ҳақидаги ривоятдир. Биз шу ривоятнинг давомини қидириб, унга илмий шарҳ беришни лозим топдик.

Нақл қилишларича милоддан аввалги III аср бошларида гўзал Фокла Рим армияси қўмондонларидан қочиб, Туркиядан Сурияга бориб қолади. Йўлда ҳориб-чарчаган Фокла шу қишлоқдаги Каламоун тоғларига дуч келади. Осмонўпар бу тоғлардан ўтишнинг иложини топмаган Фокла тоғ этагига тиз чўкиб, Оллоҳга илтижо қилади. Омон қолса, умри бўйи халқ хизматида бўлишга, беморларни дарддан фориғ этишга қасамёд қилади. Бир оздан кейин қараса, қоялар орасида туйнук кўринибди, яқинроқ борса туйнук орти ёлғизоёқ йўл экан. Туйнукдан ичкари кириб, қоялар орасида ёв тазйиқидан қутулади. Шу ибодатхонаси дунёдаги машҳур черковлардан ҳисобланади. Унинг меҳроби йилига бир марта — диний байрам куни очилади. Қолган кунлари жаҳоннинг турли бурчакларидан келган қимматбаҳо совғалар қўйиб беркитилади. Олтин, кумуш, олмос ҳамда бошқа қимматбаҳо совғалар киши эътиборини жалб қилади. Маълум бўлишича, одамнинг қайси аъзоси хаста бўлса, унинг тузалишини истаб, шундай шаклда совға ясаттириб, черковга инъом қилар экан. Айтишларича, шу йўсинда дарддан халос бўлган кишилар ҳам талайгинаси бошланувчи дара узоқдан сезилмайди. Яқинлашганимизда унга кирадиган тор йўлакча борлигини кўрдик. Савлат тўкиб турган улкан қоялар тубидаги ана шу тор йўлакдан ичкарироқ кирар эканмиз, кўз олдимизда ажойиб бир манзара пайдо бўлди. Торроқ жойлари икки-икки ярим, кенгроқ ерлари тўрт-беш метрга борувчи дара баландлиги бир неча юз метрни ташкил қилади. Узунлиги бир километр келадиган даранинг нариги томони очиқ бўлиб, у ердан пастдаги чўллар-у олисда жойлашган тоғ чўққилари элас-элас кўзга ташланади. Айтишларича, дарадаги булоқ сувининг асосий манбаи ҳам шу тоғ остидаги қатламдир. Бу қатлам ўз сувини пастки қатламларга ўтказмайди. Қаранг, анча узоқдаги бир тоғ иккинчи тоғни обиҳаёт билан таъминлаб турса.

Дара бўйлаб саёҳат қилар эканмиз, ундаги улкан ғорлар, ер остига кетган асрий қоронғу жарликлар, қуш уялари, уйлар ва бошқа манзилгоҳларни кўрдик. Қадимий маконни синчиклаб кўздан кечириб даранинг бундан камида ўн миллион йиллар олдин вужудга келганлигига ишонч ҳосил қилдик. Кейинчалик одамлар уни манзилгоҳга айлантирганлар. Тош даври одамларига макон бўлган даранн кезар эканмиз, бамисоли ҳозир олдимиздан улкан ибодатхонаси дунёдаги машҳур черковлардан ҳисобланади. Унинг меҳроби йилига бир марта — диний байрам куни очилади. Қолган кунлари жаҳоннинг турли бурчакларидан келган қимматбаҳо совғалар қўйиб беркитилади. Олтин, кумуш, олмос ҳамда бошқа қимматбаҳо совғалар киши эътиборини жалб қилади. Маълум бўлишича, одамнинг қайси аъзоси хаста бўлса, унинг тузалишини истаб, шундай шаклда совға ясаттириб, черковга инъом қилар экан. Айтишларича, шу йўсинда дарддан халос бўлган кишилар ҳам талайгинаси бошланувчи дара узоқдан сезилмайди. Яқинлашганимизда унга кирадиган тор йўлакча борлигини кўрдик. Савлат тўкиб турган улкан қоялар тубидаги ана шу тор йўлакдан ичкарироқ кирар эканмиз, кўз олдимизда ажойиб бир манзара пайдо бўлди. Торроқ жойлари икки-икки ярим, кенгроқ ерлари тўрт-беш метрга борувчи дара баландлиги бир неча юз метрни ташкил қилади. Узунлиги бир километр келадиган даранинг нариги томони очиқ бўлиб, у ердан пастдаги чўллар-у олисда жойлашган тоғ чўққилари элас-элас кўзга ташланади. Айтишларича, дарадаги булоқ сувининг асосий манбаи ҳам шу тоғ остидаги қатламдир. Бу қатлам ўз сувини пастки қатламларга ўтказмайди. Қаранг, анча узоқдаги бир тоғ иккинчи тоғни обиҳаёт билан таъминлаб турса.

Дара бўйлаб саёҳат қилар эканмиз, ундаги улкан ғорлар, ер остига кетган асрий қоронғу жарликлар, қуш уялари, уйлар ва бошқа манзилгоҳларни кўрдик. Қадимий маконни синчиклаб кўздан кечириб даранинг бундан камида ўн миллион йиллар олдин вужудга келганлигига ишонч ҳосил қилдик. Кейинчалик одамлар уни манзилгоҳга айлантирганлар. Тош даври одамларига макон бўлган даранн кезар эканмиз, бамисоли ҳозир олдимиздан улкан тарихий ва ибодатхонасидан иккиюз метрча наридаги қоялар тарақа, Фокла хоним бутун умри малулаликларга хизмат қилади, беморларни даволайди, болаларни тарбиялайди, халқ муҳаббатини қозонади. Унинг номи, мана, 23 асрдирки халқ тили ва дилида яшаб келади.

Хўш, ривоятнинг асоси борми, ҳақиқатан Фокла исмли аёл яшаганми, беморларни даволаганми каби саволлар туғилиши табиий. Бу саволларга жавоб топиш умидида Фокла яширинган ғорлар орасидаги дара томон йўл олдик. Авлиё Саркис ибодатхонасидан иккиюз метрча наридаги қоялар орасидаги машҳур черковлардан ҳисобланади. Унинг меҳроби йилига бир марта — диний байрам куни очилади. Қолган кунлари жаҳоннинг турли бурчакларидан келган қимматбаҳо совғалар қўйиб беркитилади. Олтин, кумуш, олмос ҳамда бошқа қимматбаҳо совғалар киши эътиборини жалб қилади. Маълум бўлишича, одамнинг қайси аъзоси хаста бўлса, унинг тузалишини истаб, шундай шаклда совға ясаттириб, черковга инъом қилар экан. Айтишларича, шу йўсинда дарддан халос бўлган кишилар ҳам талайгинаси бошланувчи дара узоқдан сезилмайди. Яқинлашганимизда унга кирадиган тор йўлакча борлигини кўрдик. Савлат тўкиб турган улкан қоялар тубидаги ана шу тор йўлакдан ичкарироқ кирар эканмиз, кўз олдимизда ажойиб бир манзара пайдо бўлди. Торроқ жойлари икки-икки ярим, кенгроқ ерлари тўрт-беш метрга борувчи дара баландлиги бир неча юз метрни ташкил қилади. Узунлиги бир километр келадиган даранинг нариги томони очиқ бўлиб, у ердан пастдаги чўллар-у олисда жойлашган тоғ чўққилари элас-элас кўзга ташланади. Айтишларича, дарадаги булоқ сувининг асосий манбаи ҳам шу тоғ остидаги қатламдир. Бу қатлам ўз сувини пастки қатламларга ўтказмайди. Қаранг, анча узоқдаги бир тоғ иккинчи тоғни обиҳаёт билан таъминлаб турса.

Дара бўйлаб саёҳат қилар эканмиз, ундаги улкан ғорлар, ер остига кетган асрий қоронғу жарликлар, қуш уялари, уйлар ва бошқа манзилгоҳларни кўрдик. Қадимий маконни синчиклаб кўздан кечириб даранинг бундан камида ўн миллион йиллар олдин вужудга келганлигига ишонч ҳосил қилдик. Кейинчалик одамлар уни манзилгоҳга айлантирганлар. Тош даври одамларига макон бўлган даранн кезар эканмиз, бамисоли ҳозир олдимиздан улкан махлуқлар чиқиб келаётгандек туюлади.

Шундай қилиб, бу ерга Фокла хоним келишидан кўплаб аср илгари даранинг вужудга келганлиги англашилади. Энди масаланинг асосий қисмига ўтайлик. Икки минг метр баландликдаги қоялар орасида дара қаердан пайдо бўлиб қолди экан деган савол туғилиши табиий. Бу шамолнинг иши эмаслиги кўриниб турибди. Илмий мушоҳада даранинг пайдо бўлишига дарзлик сабабчи, деган фикрни келтириб чиқаради. Бир неча миллион йиллар муқаддам ер қатламининг муайян чуқурликда қарама-қарши томонга силжиши туфайли ҳосил бўлган дарзлик ана шу дарани вужудга келтирган. Дарзлик дастлаб анча чуқур бўлган, кейинчалик чанг-тўзон, тош-қум ва тупроқ билан бир мунча тўлиб қолган. Қуёш, шамол, ёмғир ва бошқа омиллардан табиий муҳофаза қилинган жой тош даври одамлари учун макон бўлганлиги табиий ҳолдир. Тяньшань, Помир, Олой каби тоғларда, ҳатто тоғ бўлмаган ерларда, денгиз остида ҳам дарзликлар рўй бериши кузатилган.

Мусаффо ҳаво-ю ажойиб манзарага эга Малула қишлоғини кезар эканмиз, аҳоли орасида бемор, мажруҳ кишиларнинг айниқса ёшлар ўртасида кўп учраши, аҳоли ўртача умрининг камлиги бизни ташвишлантирди. Бунинг асосий сабаби узоқ ўтмишдан буён халқ турмушининг ночор аҳволда давом этиб келаётганлигидадир. Зеро қишлоқнинг номи ҳам фикримизга далил бўла олади. Бу ном арабча бемор, дардман, деган маънони англатади.

Малулага дунёнинг турли чеккаларидан ҳар куни юзлаб сайёҳлар келиб-кетади. Булар орасида тарихчию археологлар, айниқса тилшунослар кўп учрайди. Бу бежиз эмас, чунки дунёнинг шу бурчагида сақланиб қолган қадимий оромий тили тобора кўпчилик диққатини жалб қилмоқда. Неча минг йиллар деярли ўзгармай келаётган бу тилда сўзлашувчи одамлар ҳаётидаги ўзгаришлар кам. Тарихий ҳужжатлар, адабиёт ва қўлёзмалар йўқолиб бормоқда. Аммо оромий тили, унинг қадимий алифбоси ҳамда тарихини тадқиқ этаётган дунёнинг турли бурчакларида истиқомат қилувчи бир гуруҳ олимлар ҳайрли ишга қўл уришди. Оромий тилини тўла сақлаб қолиш, болалар учун дарслик, ўқув қўлланмалари, бадиий адабиёт ва вақтли нашрлар ташкил қилишни таклиф қилиб фикр ва мулоҳазаларини ўртага ташладилар. Катта мақсадни кўзлаган бу ишлардан фақат малулаликларгина эмас, балки дунё маданияти наф кўриши турган гап.

Қудрат АХМЕРОВ,
химия фанлари доктори.
Ҳабибулло ҚОСИМОВ,
геология-минералогия фанлари номзоди.

«Донани қайтарсам, ўйин —
Қиёмат-қойимда ҳам тугамас тайин.
Лекин, бўлсада минг афсус-надомат,
Қўл теккан донани юрасан фақат!..»
М. Болтабоев ва И. Шербек сурат лавҳаси.

Наботот оламида

ЧУЧУКМИЯ

Бу ўсимликни Ўрта Осиёнинг кўпчилик ноҳияларида учратиш мумкин. У ариқ, дарё бўйларида, тўқайзорларда, қумли тоғ қияларида, экинлар орасида бегона ўт сифатида ўсади.

Чучукмия 200 сантиметрга етадиган ўт ўсимлик. Ер устки қисми кучли тараққий этган. Пояси бир нечта, тик ўсувчи, кам шохланган бўлиб, майда нуқтасимон безлар билан қопланган. Гуллари оқиш-бинафша рангда бўлади. Меваси пишганда очилмайдиган дуккак. Апрель-июль ойларида гуллайди, меваси сентябрь-октябрь бошларида пишади. Илдизи қандга нисбатан 40 марта ширин бўлади.

Чучукмияни қизилмия, ширинмия деб ҳам аташади. Русчада «солодка», «лакричник», «лакрица» номи билан юритилади. «Солодка» сўзи грекчадан келиб чиққан. Янги эрамизнинг 1 асрида грек шифокори Диоскорид уни глицирриза деб атаган, яъни ширин илдиз деган маънони англатади. Хитойчада уни «Хунгир гань-цао», яъни «ширин ўт» деб номлашади.

Гиёҳнинг 17 тури мавжуд. Баъзи турлари Шарқий Осиё, Австралия ва Америкада учрайди. СССРда еттита тури бор. Улар Ўрта Осиёда, Қозоғистонда, Кавказда ўсади. Жумҳуриятимизда 3 та тури учрайди. Оддий чучукмия тури кўп тарқалган. Урал чучукмия эса жанубда ўсади.

Гиёҳ илдизи саноатда кенг қўламда қўлланилади. Озиқ-овқат саноатида — пиво, квас, арақ-вино ишлаб чиқаришда, чойларга мазасини яхшилаш учун қўшилади. Илдиз қиёми Ғарбда ишлаб чиқарилаётган кока-кола ва пепси-кола каби ичимликларга қўшилади. Гиёҳи қўнчиликда, сиёҳ, туш, бўёқ ишлаб чиқаришда, яна сигаретларнинг сифатини яхшиловчи омил сифатида ишлатилади. Шу боис жаҳон бозорида жуда қадрланади.

Халқ табобатида гиёҳ илдизидан юқори нафас йўллари шамоллаганда, овқат ҳазм қилиш йўли хасталигида, заҳарланишда, нафас қисиш, экземада фойдаланилган, пешоб ҳайдовчи дори сифатида ҳам тавсия этилган. Бу гиёҳ борасида Абу Али ибн Сино шундай башорат қилган: «...Унинг шираси ва шунингдек, илдизини милкакка қўйилади. (Шишлар пайдо бўлганда). Мумли суртма билан қўшиб оловдан куйганга қўйилади. Шираси эса жароҳатларга ишлатилади. Ўпка наинки юмшатади ва тозалайди, ўпка ва томоққа фойда қилади, овозни тозалайди».

Чучукмия баргидан тайёрланган бўтқа оёқ терлашига қарши қўлланилган. Замонавий табобатда гиёҳ препаратлари балғам кўчирувчи, пешоб ҳайдовчи малҳам сифатида тавсия этилган.

Мамлакатимизда гиёҳ илдизидан бир неча дори турлари ишлаб чиқарилган.

Мирзамир МИРЗАШАРИПОВ,
фарғоналик доришунос.

Хушманзара тоғ этакларида

Тошкентдаги «Орзу» чарм-галантерея ва спорт моллари ишлаб чиқариш бирлашмасининг меҳнат аҳли ўз маблағлари ҳисобидан дам олиш уйи қурди. Кенг коттежлардан иборат шаҳарча Тошкент вилояти Бўстонлиқ районидаги хушманзара тоғ этакларида жойлашди. Дам олиш уйида бир йўла 100 киши ҳордиқ чиқариши мумкин. Қурилиш учун маблағни бу ерда янгича иқтисодий муносабатлар туфайли ишлаб топишди. Жамоа даромади ҳисобидан яна бир объект — маиший комплекс бунёд этилмоқда. Шу йил бу ерда 320 ўринли болалар боғчаси ва 48 хонадонли уй қурилишини бошлаш мўлжалланган.

Биринчилар

⊙ 1951 ЯИЛ... Олой тизма тоғлари... Оқшом... Тиниқ осмондаги тўлин ойнинг заррин нурлари сервиқор чўққилардаги қор зарраларида минг бир товланиб, ажиб манзара кашф этади. Худди шу маҳал СССР Жуғрофия жамиятининг аъзоси В. Рацек бошчилигидаги ўзбекистонлик альпинистлар баландлиги 5630 метр бўлган номсиз чўққини забт этишди. Чўққини юртимизнинг энг машҳур адибларимиздан бири — Ойбек номи билан аталишини ҳамма маъқуллади. Бу — ўзбек совет ёзувчисининг ҳали ўзи ҳаёт чоғида номи берилган биринчи чўққи эди.

⊙ ЎЗБЕК халқи ҳануз «Ота» деб ардоқлайдиган Йўлдош Охунбобоев 1925 йилда Ўзбекистон ССР Марказий ижроқўмининг биринчи раиси этиб сайланди.

Йўлдош ота 18 йил давомида жумҳуриятимиз оқсоқоли бўлиб, халқимизга хизмат қилди.

⊙ СССРда биринчи бор ўзбек саҳнасида намойиш этилган «Дон Жуан», «Ҳамлет», «Отелло» балетларида асосий ролларни ижро этган санъаткор СССР халқ артисти Бернора Қорнеева ҳаммаларнинг олқишига сазовор бўлган.

⊙ МАЙНА Ҳасанова (1903—1954) ўзбек аёллари орасидан чиққан биринчи жангчи, жасур мерган, разведкачи ва командир эди. Қаҳрамон комсомол кўксига буюк саркарда М. В. Фрунзе тавсияси билан Қизил Байроқ ордени тақиб қўйилди.

⊙ АНЗУРА Жўраева (1906—1929). 1923 йили, Шаҳрисабздаги хотин-қизлар ичида биринчи бўлиб, комсомол сафига кирган ва халқ милициясининг вакили бўлган. Қаршн шаҳридаги трактор чилик курсини тугатган, ўзбек хотин-қизлари орасидан чиққан биринчи механизатор.

1929 йили «Кўқдала» совхозида ер ҳайдаётганда босмачилар томонидан ваҳшийларча ўлдирилган.

⊙ СОБИРА Холдорова — Ўзбекистон матбуоти тарихида аёлларданетишиб чиққан биринчи муҳаррир, биринчи журналист. 1924 йили ҳафталик «Янги йўл» ташкил қилиниб, кейинчалик бу рўзнома шу номдаги журналга айлантирилди, унинг муҳаррири эди.

⊙ МИРМУҲСИН Шермуҳамедов (Фикрий) 1895 йили Тошкентда туғилган. Оташин инқилобчи, ўзбек знёлилари ўртасидан отилиб чиққан биринчи байналмилалчи коммунист, журналист, йирик адиб эди, — деб ёзди «Қизил Ўзбекистон» газетаси 1929 йил 182-сонида.

⊙ УНИНГ акаси Мирмулла Шермуҳамедов (1886—1923) ҳам замонасининг пешқадам адибларидан бўлган. У инқилобдан сўнг драма танқидчилиги билан шуғулланиб, Ҳамза драмаларини биринчи бўлиб таҳлил қилган, биринчи ўзбек совет драма театри танқидчиси сифатида майдонга чиққан.

⊙ БИРИНЧИ ўзбек созандаси, балетмейстери Уста Олим Комиловдир.

⊙ СССР халқ артисти Дилбар Абдурахмонова биринчи аёл дирижёр ҳисобланади. У Иттифоқ миқёсида опера ва балет санъати ривожига хизмат қилаётган ягона дирижёр аёлдир.

Анвар МИРЗАЕВ.

ЮЗТА ВАЪДАДАН

БИТТА АМАЛИЙ ИШ ЯХШИ

СОҒЛИҚНИ сақлаш соҳасида ҳам ечимни кутаётган муаммолар етарлича. Шу боисдан яқинда Мюнхенда сафарда бўлган Ўзбекистон ССР Соғлиқни сақлаш вазирининг ўринбосари, Тошкент шаҳар Совети ижроия комитети соғлиқни сақлаш Бош бошқармасининг бошлиғи Қ. Т. Ризаев ва СССР халқ артисти Б. Р. Қорнева шифохоналаримизни зарур бўлган жиҳозлар билан тўлдиришни ўйладилар.

Куни кеча эса уларнинг хориждан олиб келган совғаларини I-бирлашган болалар шифохонасига топшириш маросими бўлиб ўтди. Бу дорининаларнинг Тошкентга қандай қилиб келтирилганлиги тўғрисида Қ. Т. Ризаев сўзлаб берди.

«Марказ — 26» мавзеси аҳолиси қатнашган бу маросимда сўзга чиққан Октябрь район партия комитетининг биринчи котиби С. Сандкаримов, район даволаш -профилактика бирлашмаси бошлиғи М. Қодиров, I-болалар бирлашган шифохонаси бош врачи М. Солихўжаева, 12 фарзанднинг онаси М. Шодмонова ва бошқалар оналик ва болалик муҳофазаси йўлида қилинаётган бундай хайрли ишдан мамнун эканликларини изҳор этдилар.

⊙ СУРАТЛАРДА: бир марта фойдаланиладиган дорининаларни топшириш маросимидан лавҳалар.

Т. Каримов суратлари.

Халқ таълими янгиликлари

Ўзбек тилини ўрганамиз

Андижонда ҳунар-техника билим юртларининг рус тилида ўқийдиган талабалари ўртасида ўзбек тилидан жумҳурият мусобақаси бўлиб ўтди. Уни ўтказишда Ўзбекистон ССР Халқ таълими министрлиги ташаббус кўрсатди.

Олимпиадада жумҳурият барча вилоятларининг ва Тошкент шаҳрининг командалари иштирок этди. Болалар ўзбек тилида деворий газеталар чиқаришди, интермедиялар кўрсатишди, шеър ўқишда, суҳбат олиб боришда беллашишди.

Тошкент шаҳри командаси мусобақа ғолиби деб топилди, иккинчи ўринни андижонликлар, учинчи ўринни Тошкент вилоятидан келган ўқувчилар эгаллашди. Шахсий ҳисобда эса фарғоналик Юра Переверзнев, бухоролик Альберт Икромов ва Андижон вилоятидан Татьяна Ткаченколар пешқадамлик қилишди.

— Мен украинман, — дейди Т. Ткаченко. — Андижонга 1985 йилда келганман. Тилни дастлаб қўшниларимдан ўрганганман, энди эса ўзим электрон машиналар оператори касбини ўрганаётган билим юртида ўрганяпман. Ўзбек тилини билиш менга ўлка тарихини, унинг маданияти ва анъаналарини яхшироқ билиб олишда ёрдам беряпти.

(ЎзТАГ).

БИЛАСИЗМИ?

⊙ МАМЛАКАТИМИЗДА жами беш ярим мингдан зиёдроқ шаҳар ва посёлка мавжуд. Аммо шулардан фақат иккитасигина музей-шаҳар ҳисобланади, Биринчиси — Владимир вилоятидаги Суздаль, иккинчиси — Хива. Хиванинг архитектура қиёфаси асосан 18-асрнинг охиридан 20-асрнинг бошларигача шакилланган. Ансамблнинг яхлитлиги жиҳатидан Хива Ўрта Осиёда ягона ҳисобланади. Унда энг қадимий (14-аср) ёдгорлиги Саид Аловиддин мақбараси, энг муҳим обидалари Кўҳна арк, Жума масжид, Оқ масжид, Уч авлиё мақбараси, Шерғозихон мадрасаси, 163 хонадан иборат Тош ҳовли саройи, Ислом хўжа минораси, Калта минор, 94 масжид ва 63 мадраса қайд этилган. Хива шаҳри ҳозир 2500 ёшда.

⊙ БУХОРОДАГИ Кўҳна Исмоил Сомоний мақбараси тахминан 892—907-йилларда Сомонийлар сулоласининг вакили Исмоил Сомоний томонидан тўрт бурчак шаклида бунёд этилган. Ҳар бурчагида биттадан кичик гумбаз, ўртасида эса энг асосий катта гумбаз жойлашган. Мақбара деворлари ичкариси ва ташқарисидан бўртиқ-бўртиқ шакллар ўзига хос бадиий безак сифатида кўзга ташланади. Куннинг турли вақтларида, қуёш нурлари таъсирида улар ранг-баранг кўриниш касб этади. Бу ҳол айниқса, кечаси ой шуъласида яққол сезилади. Бундай бетакрор услуб дунё меъморчилигининг биронта ёдгорликларида учрамайди.

Анвар МИРЗАЕВ
тайёрлаган.

Болалик боғи

Қойил қолдим ўзимга

Қудуққа мен
«Ов!» — дедим.
У ҳам бирдан
«Вов!»—деди.
«Жим-э!» — дедим.
Жим бўлди.
Мен қўрқитган
Ким бўлди!!

Бувим

Мен бувимга қолганман-да,
Жуда ёқиб.
Эркалайди кифтларимга
Қоқиб-қоқиб.
Бувим нечун ардоқлашни
Биласизми!
Қиламанда айтганларни
Чопиб-чопиб.

Ғамхўрлик

Ўқитувчига деди
Дарс пайти эснаб Ҳамдам:
— Бериб бизларга жавоб
Олинг ўзингиз ҳам дам!

Ута БЕРДИЕРОВ,
Қашқадарё вилояти.

ОЛТИН ҚУШ

Эртак

БОР эканда, йўқ экан, қадим замонда икки ака-ука яшаган экан. Бири бой, иккинчиси эса камбағал экан. Камбағали жуда софдил, меҳрибон экан. Бойи эса жуда жаҳлдор-қурумсоқ экан. Бой бефарзанд, камбағалининг икки ўғли бор экан. Болалар тез-тез амакиларникига бориб, у ердан нон ва озиқ-овқатлар олиб келишар экан.

Кунлардан бир куни камбағал ўрмонга дарахт кесгани борибди. Дарахт кесаётганида кўзи бирдан олтин қушга тушибди. Қушни қўлга олиш мақсадида унга тош отибди. Тош бориб қушга тегибди ва унинг бир дона патини узиб ерга туширибди. Қуш эса учиб кетибди. Камбағал киши патни қўлига олиб қараса, пат олтин экан.

Камбағал киши патни олиб бориб бой акасига кўрсатибди.

Орадан бир неча кун ўтгач, камбағал яна ўрмонга дарахт кесгани борибди. У дарахтнинг тепасига чиқиб шохларини кеса бошлаган экан бир нарса «пир» этиб учиб кетибди. Қараса олтин қуш эмиш. Дарахтнинг тепасига қараса инга кўзи тушибди. Ичида худди олтин қушга ўхшаш олтин тухум бор экан. У тухумни олиб бориб акасига кўрсатибди. Акаси унга:

— Менга олтин қушнинг ўзини олиб кел! Мен сенга кўп пул бераман, — дебди.

Акаси унга кўп пул берибди. Камбағал киши хурсанд бўлиб уйига қайтибди. Энди унинг бир йил яшашига етарли пули бор эди.

Бой киши «Олтин қуш» ҳақидаги: «Кимда-ким олтин қушнинг юраги билан жигарини пишириб еса, ҳар куни эрталаб ёстиғи тагидан икки дона олтин танга топиб олади» деган афсонани яхши билар экан.

Бой хотинини чақириб:

— Сен менга мана бу қушнинг юраги билан жигарини пишириб еса, ҳар куни эрталаб ёстиғи тагидан икки дона олтин танга топиб олади» деган афсонани яхши билар экан.

Бой хотинини чақириб:

— Сен менга мана бу қушнинг юраги билан жигарини ковуриб берасан. Бир ўзим ейман, — дебди.

Хотини қушнинг юраги билан жигарини қозонга солибди-да, ўзи эса ошхонадан чиқиб кетибди. Шу пайт камбағал кишининг ўғиллари амакисиникига келиб ошхонага киришибди. Болалар жуда оч экан. Улар қушнинг юраги билан жигарини еб қўйибдилар.

Аёл ошхонага қайтиб кирса, қозонда ҳеч нарса йўқ экан. Дарров болалардан сўрабди:

— Ошхонадан бирон егулик олдингларми, болажонлар?

— Икки бўлак кичкина гўшт едик, — дейишибди болалар.

—Вой, шўрим! Бу қушнинг юраги билан жигарику! — деб қичқириб юборибди қўрқиб кетган бойнинг хотини.

Кейин у дарров бир товуқни сўйиб, унинг юраги билан жигарини қовуриб олтин қушнинг ёнига қўйибди ва эрини овқат ейишга таклиф қилибди.

Эри товуқнинг юраги билан жигарини бир ўзи ебди ва катта умидлар билан ўринга кириб ётибди. Тонг отгач, у ёстиғи тагидан ҳеч нарса топа олмабди...

Камбағал кишининг болалари эса икковлари ҳам ҳар куни эрталаб ёстиқлари тагидан бир донадан олтин танга топиб олишар экан. Шундай қилиб, бой акаси жаҳлдорлиги, қурумсоқлиги, бойликка хирс қўйганлиги ва айёрлиги туфайли олтин тангаларни қўлга кирита олмабди.

Французчадан Сайдиғани МУСАЕВ таржимаси.

Муҳаррир
Э. М. ЭРНАЗАРОВ.

Ҳафталик кўрсатувлар 9 июлдан 15 июлгача

Душанба, 9

● ЎзТВ I

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «90-йил абитуриенти». В. И. Ленин номли Тошкент Давлат дорилфунунига кирувчилар учун.

Қувноқ ўтсин таътиллар

18.10 «Оқ флюгер». Бадиий фильм («Ленфильм»).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 Жумҳурият ёш раққосаларининг «Нафосат» кўриги.
20.30 Москва. «Время».
21.00 Жумҳурият ёш раққосаларининг «Нафосат» кўриги (давоми).
22.00 «Ахборот».
22.25 «Ошкора мулоқот». 1990 йилда олий ўқув юртларига қабул: муаммо ва ечимлар.
23.25 «Садоқат». Видеофильм.
00.30 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 Чим хоккей бўйича олий лига аёллар командалари ўртасида мамлакат чемпионати. «Политотдел» (Тошкент вилояти) — «Технолог» (Бухоро вилояти).
18.35 «Женя, Женечка ва «Катюша». Бадиий фильм («Ленфильм»).
20.00 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳримиз меросий. Тошкент шаҳридаги тарихий ёдгорликлар ҳақида (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Чехраи ҳунар». Лутфулло Давлат.
21.50 «Панди нигон».
22.00 «Ахбор».
22.20 «Инқилоб—муҳаббатим менинг». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Тонгги қўшиқ». Мультфильм.
8.20 С. Орехов чалади (етти торли гитара).
8.40 «Мўъжизасиз мўъжизалар».
9.40 Футбол. Жаҳон чемпионати. Финал. Италиядан кўрсатилади.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.20 Болалар учун фильм. «Пан Тау». 1-серия (ЧСФР).
15.50 Компьютер билан мулоқот.
16.35 «Мен севгини танлайман...». Мусаввир Л. Киселева ҳақида ҳужжатли фильм.
17.00 Болалар соати (француз тили дарси билан).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 «Биз ва иқтисодиёт».
19.00 Шеърият лаҳзалари.
19.05 «Осиё овози». Оммабоп куй ва қўшиқлар ижрочилари I халқаро телевизион конкурси ҳақида.
19.30 «Туйғулар тарбияси». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия (Франция). Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 «Москва—Брюссель антиқўприги». 3-қисм.
21.30 «Одамлар қувонсин деб...». Игорь Масловнинг мўъжизапечкаси.
21.35 «КВН-90». Донецк Политехника институти ва Горький автомобиль заводи командаларининг учрашуви.
23.10 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.50 «Куйламай туролмайман». Д. Н. Менделеев номли Москва Кимё-технология институти академик хори иштирокида концерт-очерк.
8.25 Болалар учун фильм. «Сен ҳам осмонни кўрасан» (Свердловск киностудияси).
9.30 «Кўзгулар орасида танҳо». Певек оби ҳавони ўрганиш маркази бош инженери В. Н. Купецк ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Владивосток).
10.05 «Клиника». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»).
11.20 «Фридерик Шопен». Телефильм.
12.20 Бу фантастик олам. «Мутлоқ ҳимоя».
12.50 «Соломония бувининг эртаклари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Трехозерка посёлкасидан эртакчи С. В. Пилаева ҳақида (Пермь).
13.10 Такрорий телефильмлар сеанси. «Ҳаёт бошидан».

* * *

16.30 П. И. Чайковский номли IX халқаро конкурсда.
17.00 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Баҳор» (Мурманск).
17.25 «Табиат ёрдам сўрайди».
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Сюрприз».
19.45 Теннис. Уимблдон турнири. Англиядан кўрсатилади.
20.30 Телевизион мусиқий абонемент. А. С. Пушкин номли Давлат тасвирий санъат музейидаги концертларда. 1-кўрсатув — «Рангларнинг мусиқий олами».
21.30 «Иллюзион». «Рязань аёллари». Бадиий фильм («Совкино», 1927 й.).
22.55 «Вертикаль». «Парда». Қирғизистон ССР халқ артисти А. Умуралиев ҳақида телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Фрунзе шаҳри).

Сешанба, 10

● ЎзТВ I

11.30 «Артек» қувончлари». Фильм-концерт.
12.00 Такрорий фильмлар экрани. «Женя, Женечка ва «Катюша». Бадиий фильм.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «90-йил абитуриенти». Физика.
18.10 «Енгилмаслар». Қўғирчоқ фильм.
18.20 «Яна транспорт ҳақида». Автотранспорт қатнови ва ҳайдовчиларнинг меҳнат шароити тўғрисида.
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз» (такрор.).
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Анъаналарни давом эттириб...». Меъморчилик санъати.
20.20 Ўлмас Расулов ижросида ғижжак куйлари.
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Пуштиранг қушлар галаси». Ҳужжатли фильм.
21.20 Вилоят театрлари яккахон ашулачиларининг концерти.
22.00 «Ахборот».
22.25 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Оила».
23.40 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

Қувноқ ўтсин таътиллар

18.05 Болалар учун. «Юлдузча» (рус тилида).
18.35 «Драга». Телефильм.
18.45 «Матонат». Бадиий фильм («Мосфильм»).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Сизнинг фикрингиз». Социал таъминот ҳақидаги қонунни муҳокама қиламиз.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Тожикистон ССР Ички ишлар нозирлиги матбуот маркази хабар қилади».
22.25 «Кино оламида». Ҳозирги замон киноси муаммолари ҳақида.
23.25 «Мен сен билан хайрлашмайман». Фильм-концерт.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.00 «Жонли хотира». Ҳужжатли фильм.
8.45 «Қўшиққа бахшида умр». РСФСР халқ артисти А. Стрельченко.
9.25 Мультфильмлар: «Шалтай-Балтай», «Ўрокчи паҳлавон».
9.50 «Дунё бўйлаб». Альманах.
10.50 Болалар соати (француз тили дарси билан).
11.50 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.20 Болалар учун фильм. «Пан Тау», 2-серия.
15.50 «ТелеЭКО» журнали.
16.20 «Объектив».
16.55 Шеърият лаҳзалари.
17.00 «Бор бўл, мусиқа!».
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Н. Латинский чалади (скрипка).
19.00 «Учрашувдан кейинги учрашув». Телетомошабинларнинг хатларига МДУ тилларни жадал ўқитиш марказининг директори, педагогика фанлари доктори Г. А. Китайгородская жавоб беради.
19.30 «Туйғулар тарбияси». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия. Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Долзарб интервью.
21.10 «Аргентина оҳангларида танго».
21.55 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
23.55 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.50 «Крошнинг таътиллари». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 1-серия («Экран»).
9.05 Ритмик гимнастика.
9.35 «Иллюзион». «Рязань аёллари». Бадиий фильм («Совкино», 1927 й.).
11.00 Ҳужжатли фильмлар: «Келишув», «Экранда Сибирь».
11.45 «Жониворлар цирки».
12.30 «Москва болалар қўшиқлари конкурси».
13.15 Такрорий телефильмлар сеанси. «Бурч» («Экран»).

* * *

17.25 МТ хазинасидан. Г. Малер. 6-симфония. Композитор туғилган куннинг 130 йиллигига.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Ритмик гимнастика.
19.00 «Тикланиш». Менинг уйим қаерда?
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Сартарошхонада». Мультфильм.
19.45 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
19.50 «Мен асли 37-данман...».
20.25 П. И. Чайковский номли IX халқаро конкурсда.
21.10. «Машаққатли йиллар». Телевизион бадиий фильм. «Полициянинг телефони 110» туркумидан. 1-серия (ГДР). Премьера.
22.50 «1-қаторга чипта». Мусиқий гороскоп.

Чоршанба, 11

● ЎзТВ I

11.30 «Қувноқ камалак». Болалар учун фильм-концерт.
12.00 Такрорий фильмлар экрани. «Матонат». Бадиий фильм.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «90-йил абитуриенти». Биология.

Қувноқ ўтсин таътиллар

18.10 «Довюрак бўлиш осон эмас». Мультфильм.
18.20 «Ёзувчилар — болаларга». Ҳаким Назир ижоди.
19.00 «Зангори олов»ни тежанг». Жумҳурият газ хўжалигида кузги-қишги мавсумга тайёргарлик.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Талабалик йилларим».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Ўзбекистон ССР Ички ишлар нозирлиги матбуот маркази хабар беради...».
21.10 «Виждон йўқолди». Катталар учун мультфильм.
21.25 «Агар мўъжиза юз берса...». Сафия Сафтарова куйлайди.
22.00 «Ахборот».
22.25 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Кубань» (Краснодар). «Пахтакор» Марказий стадионидан репортаж.
23.50 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Дерсу Узала». Бадиий фильм. 1-серия («Мосфильм»).
19.15 «Санъат ва томошабин» (рус тилида).
19.50 «Тошкент» студияси кўрсатади. «Миришкорлар». Пскент ноҳияси меҳнаткашларининг иш фаолияти ҳақида.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Сирена». Жиноятчилар билан кураш.
22.00 «Ахбор».
22.20 «Ҳаётий дехот».
23.00 «Инглиз милтиғининг уч ўқи». Бадиий фильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Сўз». Адабий-бадиий программа.
10.05 «Бор бўл, мусиқа!».
11.10 «Тўлқинлар бўйлаб югураётганлар ҳақида қисса». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Ленинград).
11.30 В. Золотухин куйлайди.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.20 Болалар учун фильм. «Пан Тау». 3 ва 4-сериялар.
16.20 «Мусиқий хазина». В. А. Моцарт симфониялари.
17.00 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 «Йўл бошловчи ўрнида ёки биз Сеул ҳақида нималарни биламиз».
18.45 Сиёсий мулоқотлар. «Бу бизнинг кўз ўнгимизда содир бўлди...».
19.35 «Туйғулар тарбияси». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия. Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 1990 йил қўшиқлари.
22.05 «Архитектура театрининг қаҳрамони ва қурбони». Меъмор В. Баженов ҳақида телефильм. Премьера.
23.35 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.50 «Крошнинг таътиллари». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 2-серия.
8.55 «Чашмалар».
9.30 «Сокоделов иши». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Олмаота).
9.50 «Машаққатли йиллар». Телевизион бадиий фильм. «Полициянинг телефони 110» туркумидан. 1-серия.
11.30 А. Алексин. «Кинога борамизми?». Москва Ёш томошабинлар театрининг фильм-спектакли.
12.55 Сизни Москва Кремли комендатурасининг намунали-кўргазмали оркестри таклиф этади.
13.35 Такрорий телефильмлар сеанси. «Игорь Саввович». 1-серия (А. Довженко номли киностудия).

* * *

16.30 «Тикланиш». Подмосковьедаги Чехов шаҳрининг тақдири ҳақида.
17.10 Татаристон телевидениесининг программаси (Қозон).
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 «Гобой» ансамбли чалади (Краснодар).
18.55 Свердловск опера театри таклиф этади. В. Лобачевнинг «Антигона» операсидан парчалар.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Хрюша қандай қилиб ўз гулини излади».
19.45 «Дўстларимнинг ажойиб фазилатлари...». 1-учрашув — «Севги, гуллар ва ютуқ қўлларда».
20.35 «Кўрсатув эфирга чиққанда...». 3-кўрсатув.
21.00 Футбол. СССР чемпионати. МАСК — «Черноморец». В. И. Ленин номли Марказий стадиондан олиб кўрсатилади.
22.50 «Машаққатли йиллар». Телевизион бадиий фильм. «Полициянинг телефони 110» туркумидан. 2-серия. Премьера.

Пайшанба, 12

● ЎзТВ I

Қувноқ ўтсин таътиллар

11.30 «Бўталоқ». Республика қўғирчоқ театрининг спектакли.
12.15 Такрорий фильмлар экрани. «Дерсу Узала». Бадиий фильм. 1-серия.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «90-йил абитуриенти». Математика.
18.10 «Билмасвой — шоир». Қўғирчоқ фильм.
18.25 «Якка тартибда уй-жой қурилиши муаммолари». Наманган вилоятидан кўрсатув.
18.55 «Алифбо сабоқлари».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.50 «Ёзувчи ва замон».
20.30 Москва. «Время».
21.00 Аҳмад Бобожон таваллудининг 70 йиллигига бағишланган мусиқий кўрсатув.
21.50 «Дам олишга таклиф этамиз». Кинолавҳа.
22.00 «Ахборот».
22.25 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Аблаҳ». Бадиий фильм («Озарбайжонфильм»).
23.55 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.00 «Орол муаммоси: ўйлар, мулоҳазалар». Телефильм.
18.30 «Пойтахтимиз меҳмонлари». Тюмень драма театри (рус тилида).
19.00 Созанда Шуҳрат Йўлдошев ижросида П. И. Чайковский асарлари.
19.20 «Дерсу Узала». Бадиий фильм. 2-серия.

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Сози рози жавони». Концерт.
21.40 «Она ва болакай».
22.00 «Ахбор».
22.20 «Тожикистон ССР Ички ишлар нозирлиги хабар қилади».
22.25 «Павел Луспекаев». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Архитектура театрининг қаҳрамони ва қурбони». Телефильм.
9.35 Мультфильмлар: «Сеҳрли таёқча», «Кит ва мушук».
10.00 Хореографик композициялар.
10.50 Болалар соати (инглиз тили дарси билан).
11.50 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.25 Болалар учун фильм. «Пан Тау». 5 ва 6-сериялар.
16.25 «Асраб авлодларга етказ».
17.05 «Комаров». Мультфильм.
17.15 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
19.00 «Томошабинлар меҳри совринни» кинофестивали. «Беловодьега олиб борадиган сўқмоқ». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси (Олмаота).
19.30 «Туйғулар тарбияси». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия. Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Долзарб интервью.
21.10 «Сиз бунга қодирсиз».
22.20 Валентина Пономарева куйлайди.
23.30 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.50 «Крошнинг таътиллари». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 3-серия.
9.00 «Боян» рус халқ оркестрининг концерти.
9.45 Ритмик гимнастика.
10.15 «Машаққатли йиллар». Телевизион бадиий фильм. «Полициянинг телефони 110» туркумидан. 2-серия.
11.40 «Ҳамма фарзандларим хушрўй». Ҳужжатли фильм.
11.50 «Биз ўзимиз билан мушук олиб бораяпмиз». Болалар учун телевизион бадиий фильм.
13.00 «Тошлар куйлаганда...». Ереванда кўрсатилади.
13.20 Такрорий телефильмлар сеанси. «Игорь Саввович». 2-серия.

* * *

16.30 «Оқ буғи». Ёқут эртаги.
16.55 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Ингерманландия» (Ленинград).
17.25 Ритмик гимнастика.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
18.40 «Саломат бўлинг, доктор Сарчук».
19.25 Ҳаракат хавфсизлиги учун.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Рус овунчоқлари».
19.45 «Бизнинг мерос». Псков замини».
20.20 «Сиз мени шунчаки Дот деб аташингиз мумкин...» (Москвадага Америка легионининг духовой оркестри).
21.00 Футбол. СССР чемпионати. «Спартак» — «Торпедо». В. И. Ленин номли Марказий стадиондан олиб кўрсатилади.
22.50 «Ерма». Бадиий фильм (Венгрия). Премьера.

Жума, 13

● ЎзТВ I

Қувноқ ўтсин таътиллар

11.30 «Қувноқ болалик диёрида», «Петьканинг машқлари». Болалар учун фильмлар.
12.00 Такрорий фильмлар экрани. «Дерсу Узала». Бадиий фильм. 2-серия.

* * *

17.30 Кўрсатувлар тартиби.
17.35 Янгиликлар.
17.40 «90-йил абитуриенти». Тошкент Машинасозлик институтига кирувчилар учун.
18.10 «Мультипанорама».
18.55 «Тилга эътибор...»
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Ёшлик» студияси кўрсатади. «Қишлоқ ҳақида ўйлар».
20.30 Москва. «Время».
21.00 Ўзбек классик қўшиқларидан концерт.
21.40 «Одобнома».
22.00 «Ахборот».
22.25 «Инсон ва қонун».
23.25 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

18.05 «Табиатни асрайлик». Кинопрограмма.
19.05 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Даҳонинг ёшлиги». Бадиий фильм («Ўзбекфильм»), (рус тилида).

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

20.30 Москва. «Время».
21.00 «Суруди Мастона». Тожикистон ССР халқ артисти Мастона Эргашева куйлайди.
22.05 «Ахбор».
22.25 «Суруди Мастона» кўрсатувининг давоми.
23.10 «Революцион этюд». Бадиий фильм (рус тилида).

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.05 «Аргентина оҳангларидаги танго».
8.50 «Черногоранинг меҳр-муҳаббати ва ғазаби». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Карпатдаги биринчи обсерватория биносини тиклаш муаммолари ҳақида (Киев).
9.00 «...16 ёшгача ва ундан катталар».
9.45 «Сиз бунга қодирсиз».
11.00 «Йил фасллари». Июль.
12.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.

* * *

15.20 Болалар учун фильм. «Пан Тау». 7-серия.
15.50 «Келажак режалари». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Қирғизистоннинг Сокулук ноҳиясидаги «Дружба» жамоа хўжалиги ва унинг раиси В. Н. Фоменко ҳақида (Фрунзе шаҳри).
16.10 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
16.50 «Хўтик». Мультфильм.
17.00 «Умринг боқий бўлсин, Ер!». Экологик программа.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
18.30 Мультфильм.
18.40 А. Миронов номли актёрлар қўшиқлари конкурси.
19.30 «Туйғулар тарбияси». Беш серияли телевизион бадиий фильм. 5-серия. Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
21.05 Долзарб интервью.
21.15 «Бу бўлган... бўлганди...».
21.35 «Ўғрилик». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. СССРдан тарихий ва маданий бойликларни олиб чиқиб кетилаётганлиги ҳақида («Союзтелефильм»).
22.25 Қувноқ йигитлар. «Мен ва бошқа «мен»лар». Танаффус пайтида (00.35) — «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.45 «Крошнинг таътиллари». Тўрт серияли телевизион бадиий фильм. 4-серия.
8.55 «Лейгарид» фольклор ансамблининг концерти (Таллинн).
9.20 «Олти дарё оша йўл». Телевизион ҳужжатли фильм.
9.45 «Бойчечак-90».
10.15 «Ерма». Бадиий фильм.
11.40 Ф. Амиров. «Низомий хотираси» симфонияси. Бокудан кўрсатилади.
12.10 «Денискани қандай ўлдирдилар». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. Болаларда шафқатсизликни тўғдирувчи сабаблар ҳақида (Тошкент).
12.45 «Кармен». Партитура саҳифалари». Телефильм (Ленинград).
13.45 Такрорий телефильмлар сеанси. «Игорь Саввович». 3-серия.

* * *

16.30 Тожикистон ССР Давлат телерадиоси. Тожикистон телевидение студиясининг программаси.
17.00 «Кўприк». Бир-биридан жудо бўлган корейс оилаларининг муаммоси ҳақида.
18.00 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
18.30 «Биз яшаётган олам». Режиссёр М. Соосаар фильмлари. «Кихну ороли аёллари». Телевизион ҳужжатли фильм. Кихну ороли аҳолисининг турмуши, урф-одатлари ва қўшиқчилиги ҳақида (Таллинн).
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Суратли китобча».
19.45 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
19.50 «НЛО»: эълон қилинмаган ташриф». 4-кўрсатув.
20.40 Кичик концерт.
20.55 Спорт ҳамма учун.
21.10 «Пи» белгиси билан». 1, 2 ва 3-қисмлар.

Шанба, 14

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

10.00 Ойнаи жаҳонда биринчи марта. «Довюрак капитан қиссаси». Бадиий фильм («Мосфильм»).
11.25 Тошкент» студияси кўрсатади. «Шаҳризоданинг саволлари».
12.05 Қўқон Давлат педагогика институти «Нурафшон» ансамблининг концерти.
12.35 «Инсон соғлиги — эл бойлиги».

Тижорат кўрсатувлари:

13.00 «90-йил абитуриенти». Тошкент Политехника институтининг геология-қидирув факультетига кирувчилар учун.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.

Қувноқ ўтсин таътиллар

18.05 «Алдаркўса қандай қилиб айёрлик қилди». Қўғирчоқ фильм.
18.15 Мактаб ўқувчилари учун. «Тенгдошлар».
19.00 «Ўзбек тилини ўрганамиз».
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Экран табассуми». Кинокўрсатув.
20.30 Москва. «Время».
21.00 Оқшом эртаклари.
21.15 «Раққоса Гулчеҳра Юсупова». Видеофильм премьераси.
22.00 «Ҳафтанома».
22.40 Футбол бўйича СССР чемпионати. «Пахтакор» — «Динамо» (Сухуми). «Пахтакор» Марказий стадионидан репортаж.
00.10 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Савту калом». Мусиқий ахборот.
9.50 «Шифо». Тележурнал.
10.30 Бизнинг хазинамиздан. «Жомий ва Навоий». Телеспектакль.
12.50 «Қора ёй». Бадиий фильм.

* * *

18.00 Кўрсатувлар тартиби.
18.05 «Леопольд исмли мушукнинг сайри», «Леопольд исмли мушукнинг автомобили». Мультфильмлар.
18.25 «Болалар планетаси — дўстлар планетаси». Ўрта Осиё жумҳуриятлари ва Қозоғистон болаларининг дўстлик фестивали.
19.30 «Новости».
19.50 «Фарзанди нағз — боғи падар».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Кўхи баланд». Москва районы.
22.05 «Ахбор».
22.25 «Тожикистон ССР Ички ишлар нозирлиги хабар қилади».
22.30 «Кўхи баланд» кўрсатувининг давоми.
23.25 «Олтин даладаги қора тулки». Телефильм.

● МТ I

6.00 «120 минут».
8.00 «Сиз яратган боғ».
8.30 «Инсон. Ер. Коинот».
9.30 «Партнёр». Тижорат хабарномаси.
10.00 «Ҳайвонот оламида».
11.00 Оила экрани. «Катта ўғил». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар («Ленфильм»).
13.30 Останкино концерт студиясида СССРда хизмат кўрсатган тренер А. Гомельский билан учрашув.
14.25 «Ўғирланган қуёш». Мультфильм.
14.35 Сиёсий мулоқотлар.
15.05 Режиссёр Н. Губенко фильмлари. «Ҳам ҳаёт, ҳам кўзёшлари, ҳам муҳаббат» («Мосфильм»).
16.45 «Халқаро панорама».
17.30 Совет телевидениесида «Канал Плюс» (Франция) телевизион компаниясининг кечаси.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 Совет телевидениесида «Канал Плюс» (Франция) телевизион компанияси кечасининг давоми.
23.30 «ТСН». Янгиликлар телевизион хизмати.

● МТ II

7.30 Эрталабки бадан тарбия машқлари.
7.45 «Севги изҳори». Бадиий фильм, субтитр билан. 1-қисм («Ленфильм»).
8.55 Иттифоқдош жумҳуриятлар кинопублицистикаси. «Юзмаюз». Телевизион ҳужжатли фильм премьераси. 1961 йилда қўриқ ерга жўнаб кетган собиқ синфдошлар учрашуви (Рига).
9.15 «Мяу деган ким?». Мультфильм.
9.25 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
9.30 «Педагогика ҳамма учун».
10.30 «Советская Россия» видеоканали.
13.00 «Ҳамдўстлик» видеоканали.
16.30 Тараққиёт. Ахборот. Реклама.
17.00 «Йўқотганни излаб». «Березиль-90». Украина ва Молдавия театрларининг жумҳуриятлараро фестивали ҳақида.
18.30 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. Ярим финал. Японияндан кўрсатилади.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Игнача ва тиканак сузишни ўрганганлиги ҳақида». Мультфильм.
19.45 РСФСР шаҳарлари телестудиялари. «Шолохов баҳори» (Ростов-Дон).
20.15 «Якшанбада тайгага». Телевизион ҳужжатли фильм (Новосибирск).
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
21.00 «Матбуот клуби».

Тунги сеанс

23.00 «Инженер Баркасовнинг бемаъни куни». Телевизион бадиий фильм. 1 ва 2-сериялар (М. Горький номли киностудия).

Якшанба, 15

МЕТАЛЛУРГЛАР КУНИ

● ЎзТВ I

9.00 «Ассалому алайкум». Мусиқий кўрсатув.

*

10.00 «Кўк қуш». Бадиий фильм (СССР—АҚШ).
11.40 «Ёш спортчилар мактаби». Кураш.
12.10 «Дўстлик» кўрсатувлари. «Асрлар қаъридан». Қашқадарё вилоятидаги Усмон Юсупов ноҳияси Ульянов номли совхоз-меҳнаткашларининг ҳаётидан.
12.35 Мактаб ўқувчилари учун. «Қувноқ стартлар».
13.20 «Алифбо сабоқлари» (такрор.).
13.55 «Депутат ва ҳаёт». Фарғона вилояти депутатлари кўтариб чиқаётган муаммолар хусусида.

* * *

17.55 Кўрсатувлар тартиби.

Қувноқ ўтсин таътиллар

18.00 «Биларжон қандай қилиб учар шар ўйлаб топгани ҳақида». Қўғирчоқ фильм.
18.20 «Санъат ғунчалари».
19.00 «Ота-оналар университети». Халқ анъаналари — тарбиянинг муҳим воситаси.
19.30 «Ахборот» (рус тилида).
19.45 «Кино жавонидан».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Якшанба оқшомида». Мусиқий кўрсатув.
22.00 «Ахборот».
22.25 Телевизион миниатюралар театри. «Айтишув».
00.35 Эртанги кўрсатувлар тартиби.

● ЎзТВ II

ДУШАНБЕ КЎРСАТАДИ:

9.00 «Сапеда». Мусиқий ахборот.
10.05 «Ҳар бир кишига ва барчага». Реклама.
10.15 «Китобчанинг викторинаси». Мактаб ўқувчилари учун кўрсатув.
10.55 «Балоғатга етганлар учун уй». Бадиий фильм (рус тилида).

* * *

18.15 Кўрсатувлар тартиби.
18.20 «Қора ёй». Бадиий фильм.
19.45 «Забони мо — чаҳони мо».
20.30 Москва. «Время».
21.00 «Арзи дил». Давлат Назрий.
22.00 «Ҳафта». Информацион кўрсатув.
22.30 «Балоғатга етганлар учун уй». Бадиий фильм (рус тилида).
23.55 «Телетомошабин ҳамроҳи».

● МТ I

7.30 Спорт ҳамма учун.
7.45 Ритмик гимнастика.
8.15 «Спортлото» тиражи.
8.30 «Эрта саҳарлаб».
9.30 «Ватан хизматида».
10.30 Тонгги дам олиш программаси.
11.00 «Саёҳатчилар клуби».
12.00 «Здоровье».
12.45 «Мусиқий киоск».
13.15 Д. Биссет эртаклари асосида мультфильмлар: «Аждаҳо ва қизча», «Малина мураббоси», «Унутилган туғилган кун».
13.45 «Образ». Юқори синф ўқувчилари учун адабий кўрсатув.
15.00 «Қишлоқ янгиликлари». Панорама.
16.15 Эртаклар ва саргузаштлар оламида. «Малика ва дарё». Телевизион бадиий фильм (Ирок). Премьера.
17.50 Шеърият лаҳзалари.
18.00 «Изҳори дил этмоқчиман». 1 ва 2-сериялар («Укртелефильм»). Премьера.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати.
21.00 «Абадият ҳақида ўйлар». Якшанба ўгитлари.
21.15 «Москва—Брюссель антиқўприги». 4-қисм.
21.55 «Парнас сари бир босқич». Халқаро телевизион фестивали. Давлат Марказий концерт залидан кўрсатилади.

● МТ II

7.30 Зарядкага сафланинг!
7.50 «Севги изҳори». Бадиий фильм, субтитр билан. 2-қисм.
8.50 «Она замич ташвишида» туркумидан телевизион ҳужжатли фильм (Ашхобод).
9.10 «Бувиларимиз замонидан қолган». Можайскда бўлиб ўтган фольклор байрами ҳақида ҳикоя.
9.30 Металлурглар кунига бағишланган ҳужжатли фильмлар.
9.55 «Оила». Телепрограмма.
10.55 Коллаж (реклама, ахборот, эълонлар).
11.00 «Саёҳатчилар клуби» (сурдо таржимаси билан).
12.00 Миллий баскетбол ассоциацияси профессионаллари ўртасида баскетбол бўйича АҚШ чемпионати.
13.00 Волейбол. Жаҳон лигаси биринчилиги. Эркаклар. Финал. Японияндан кўрсатилади.
14.00 «Совет Россияси» видеоканали.
16.30 «Планета». Халқаро программа.
17.30 «ТФ» студияси.
19.30 Тунингиз хайрли бўлсин, кичкинтойлар! «Жимитвой».
19.45 «ТФ» студияси.
20.30 «Время». Янгиликлар телевизион хизмати (сурдо таржимаси билан).
21.00 «ТФ» студияси. «Бизнинг дала ҳовли». Телевизион бадиий фильм («Экран»). Премьера.

ТОШКЕНТ ОҚШОМИ

(«Вечерний Ташкент») — орган Ташкентского горкома Компартии Узбекистана и городского Совета народных депутатов.

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг Меҳнат Қизил Байроқ орденли босмахонаси. Тошкент шаҳри.

МАНЗИЛГОҲИМИЗ: 700083, Тошкент, Ленинград кўчаси, 32-уй.

ТЕЛЕФОНЛАР: қабулхона — 32-53-76; хатлар — 33-29-70; 32-53-79; жамоатчилик қабулхонаси — 32-55-83.

Якшанбадан ташқари ҳар куни ўзбек ва рус тилларида мустақил чиқади.

Р—10127.
140.390 нусхада чоп этилади. Индекс 64690. Д—2201.
1, 2, 3, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10.